

Z A K O N

O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA O MEĐUSOBNOM PRIZNAVANJU PROFESIONALNIH KVALIFIKACIJA ZA MEDICINSKE SESTRE, DOKTORE VETERINARSKJE MEDICINE, MAGISTRE FARMACIJE I BABICE U KONTEKSTU CENTRALNO-EVROPSKOG SPORAZUMA O SLOBODNOJ TRGOVINI

Član 1.

Potvrđuje se Sporazum o međusobnom priznavanju profesionalnih kvalifikacija za medicinske sestre, doktore veterinarske medicine, magistre farmacije i babice u kontekstu Centralno-evropskog sporazuma o slobodnoj trgovini, potpisan u Tirani, 16. oktobra 2023. godine, u originalu na engleskom jeziku.

Član 2.

Tekst Sporazuma, u originalu na engleskom jeziku i prevodu na srpski jezik, glasi:

AGREEMENT ON THE RECOGNITION OF PROFESSIONAL QUALIFICATIONS OF NURSES, VETERINARY SURGEONS, PHARMACISTS, AND MIDWIVES IN THE CENTRAL EUROPEAN FREE TRADE AGREEMENT CONTEXT

Preamble

The representatives of Albania, Bosnia and Herzegovina, Kosovo*, Montenegro, North Macedonia and Serbia (hereinafter referred to as “Parties”)

In the context of economic integration, pursuant to the Central European Free Trade Agreement (“CEFTA 2006”), in line with Article V of the General Agreement on Trade in Services and for purposes of furthering the liberalisation of trade in services within the CEFTA.

Having in mind the goals and priorities stipulated by the Common Regional Market Action Plan 2021-2024 (“CRM”) aimed at removing obstacles to the recognition of professional qualifications, by adopting and implementing a “European Union (EU) framework for automatic recognition of professional qualifications for 7 professions and the EU system of automatic recognition” based on the coordination of minimum training conditions;

Noting that no provision of this Agreement may be interpreted as to exempt the Parties from their respective rights and obligations under existing treaties;

Aiming to encourage the mobility of professionals, better matching of skills with labour market needs and increased productivity;

Underlining the objectives of promoting regulatory harmonisation and approximating the laws and regulations of the Parties with European Union (EU) law; in particular seeking to enable free movement of professionals by transposing into the regional framework Directive 2005/36/EC of the European Parliament and of the Council of 7 September 2005 on the recognition of professional qualification, as amended by Directive 2013/55/EU of the European Parliament and of the Council of 20 November 2013

*Intending to establish the automatic recognition of professional qualifications based on minimum training requirements and to apply it to all 4 professions laid down in this Agreement and the aforementioned Directive and to appoint the professions which satisfy the appliance of the minimum training requirements within the Annexes in not more than 2-year time (in addition to the other three professions listed in the *Agreement on the recognition of professional qualifications of doctors of medicine, doctors of dental medicine and architects in the Central European Free Trade Agreement context, done on 3.11.2022*).*

*This designation is without prejudice to positions on status, and is in line with UNSCR 1244/1999 and the ICJ Opinion on the Kosovo declaration of independence.

Have agreed as follows:

**CHAPTER I
GENERAL PROVISIONS**

Article 1

Purpose

1. This Agreement establishes the rules on automatic recognition of evidence of formal qualifications based on minimum training conditions within Parties for access to and performance of the regulated profession, as well as harmonized minimum training conditions in one or more other Parties, and which allow the holders of said qualification (hereinafter: professionals) to pursue the same profession in a Party (hereinafter: receiving Party) other than the Party in which they obtained their professional qualifications (hereinafter: referred to as the issuing Party).

Article 2

Scope

1. This Agreement shall apply to natural persons, as defined in Annex I of the Additional Protocol 6, as professionals of the issuing Party wishing to pursue a regulated profession in a receiving Party contingent upon the harmonized minimum training conditions, on either a self-employed or employed basis. Each Party will allow a professional of the issuing Party, in possession of evidence of professional and formal qualifications within the meaning of Article 3(1)(b) which are not obtained in the receiving Party to pursue a regulated profession within the meaning of Article 3 (1)(a) within such a Party in accordance with its rules and relevant legislation. This recognition shall respect the minimum training conditions laid down in this Agreement. If evidence of formal qualification is not in line with the minimum training conditions, as laid down in this Agreement, the recognition of professional qualification shall be subject to a General system of recognition.

2. This Agreement applies to the following professionals: nurses, veterinary surgeons, midwives, and pharmacists, as defined and listed in Annex I, Annex II, Annex III, and Annex IV, respectively.

3. Each Party shall submit to the Joint Working Group on Recognition of Professional Qualifications the laws, regulations and administrative provisions, which it adopts with regard to the issuing of evidence of formal qualifications in the professions covered by this Agreement.

4. For the purpose of implementation and application of this Agreement, higher education institutions shall have accredited study programmes and/or licensed study programmes harmonized with the minimum training requirements laid down in the Annexes of this Agreement.

Article 3

Definitions

1. For the purposes of the present Agreement, the following definitions apply:
 - a) 'regulated profession': a professional activity or group of professional activities, access to which, the pursuit of which, or one of the modes of pursuit of which is subject, directly or indirectly, by virtue of legislative, regulatory or administrative provisions to the possession of specific professional qualifications; in particular, the use of a professional title limited by legislative, regulatory, or administrative provisions to holders of a given professional qualification shall constitute a mode of pursuit;

- b) 'professional qualifications': qualifications attested by evidence of formal qualifications, an attestation of competence issued by a competent authority in the Party designated pursuant to legislative, regulatory or administrative provisions of that Party, on the basis of either a training course or a specific examination, and/or professional experience;
- c) 'evidence of formal qualifications': diplomas, certificates and other evidence issued by an authority of a Party designated pursuant to legislative, regulatory or administrative provisions of that Party and certifying successful completion of professional training obtained mainly in a Party;
- d) 'competent authority': any authority or body empowered by a Party specifically to issue or receive training diplomas and other documents or information and to receive the applications, and take the decisions, referred to in this Agreement;
- e) 'regulated education and training': any training which is specifically geared to the pursuit of a given profession and which comprises a course or courses complemented, where appropriate, by professional training, or probationary or professional practice.
- f) The structure and level of the professional training, probationary or professional practice shall be determined by the laws, regulations or administrative provisions of the Party concerned or monitored or approved by the authority designated for that purpose;
- g) 'professional experience': the actual and lawful full-time or equivalent part-time pursuit of the profession concerned in a Party;
- h) 'professional traineeship': a period of professional practice carried out under supervision provided it constitutes a condition for access to a regulated profession, and which can take place either during or after completion of an education leading to a qualification;
- i) 'natural person' as defined in the CEFTA framework
- j) 'European Credit Transfer and Accumulation System or ECTS credits': the credit system for higher education used in the European Higher Education Area;
- k) The Joint Working Group on for the Recognition of Professional Qualifications (JWGRPQ);
- l)'CEFTA': Central European Free Trade Agreement;
- m)'RCC': Regional Cooperation Council;

Article 4

Effects of the Recognition

The recognition of professional qualifications by the receiving Party shall allow natural persons to gain access in that Party to the same profession as that for which they are qualified in the issuing Party and to pursue it in the receiving Party under no less favourable conditions as its natural persons.

CHAPTER II

PRINCIPLES OF RECOGNITION

Article 5

Rules related to professional, statutory or administrative nature

Where a professional moves, the professional shall be subject to professional rules of a professional, statutory or administrative nature which are directly linked to professional qualifications, such as the definition of the profession, the use of titles and serious professional malpractice which is directly and specifically linked to consumer protection and safety, as well as disciplinary provisions which are applicable in the receiving Party to professionals who pursue the same profession in receiving Party.

Article 6

Principles of automatic recognition

1. Each Party shall recognize evidence of formal qualifications as nurse responsible for general care, as veterinary surgeon, as midwife, and as pharmacist, listed in Annex I, Annex II, Annex III, and Annex IV, respectively, which satisfy the minimum training conditions referred to in Annex I, Annex II, Annex III, and Annex IV, respectively, and shall, for the purposes of access to and pursuit of the professional activities, give such evidence the same effect, as the evidence of formal qualifications, which it itself issues.

Such evidence of formal qualifications must be issued by the competent bodies in the issuing parties and accompanied, where appropriate, by the certificates listed in Annex I, Annex II, Annex III, and Annex IV, respectively.

2. Such updates shall not entail an amendment of existing essential legislative principles in Parties regarding the structure of professions as regards training and conditions of access by natural persons. Such updates shall respect the responsibility of the Parties for the organisation of education systems.

Article 7

Common provisions on training

The Parties shall, in accordance with the procedures specific to each Party, ensure, by encouraging continuous professional development, that professionals, whose professional qualification is covered by this Agreement, are able to update their knowledge, skills and competences in order to maintain a safe and effective practice and keep abreast of professional developments.

Article 8

Acquired rights

Without prejudice to the acquired rights specific to the professions concerned, in cases where the evidence of formal qualifications as nurse responsible for general care, as veterinary surgeon, as midwife, and as pharmacist of the Parties, does not satisfy all the training requirements referred to in this Agreement, each Party shall recognise as sufficient proof evidence of formal qualifications issued by those Parties insofar as such evidence attests successful completion of training, which began at dates to be proposed by the Joint Working Group and is accompanied by a certificate stating that the holders have been effectively and lawfully engaged in the activities in question for at least three consecutive years during the five years preceding the award of the certificate.

CHAPTER III
PROCEDURE FOR THE RECOGNITION OF PROFESSIONAL QUALIFICATIONS

Article 9

Common procedure for the recognition of professional qualifications

1. The receiving Party shall acknowledge the receipt of the application within 30 days of receipt and inform the applicant of any missing document. If the applicant does not submit the supplement to the documentation, the competent body will reject the application as incomplete, unless the candidate justifies the reasons for missing the deadline.
2. The procedure for examining an application for authorization to practice a regulated profession must be completed as quickly as possible and lead to a duly substantiated decision by the competent authority in the receiving Party in any case within three months after the date on which the applicant's complete file was submitted, and in these events, reasons shall be explained in the recognition decision.
3. The decision, or failure to reach a decision within the deadline, shall be subject to appeal according to the general rules of each Party.

Article 10

Recourse

The recognition of professional qualifications shall encompass the possibility to resort to an effective recourse mechanism for the applicant. In the case that the recognition is not granted, the applicant must have recourse to an authority, which is differently composed to the one having refused the demand. That authority will decide the appeal after having given the applicant the possibility to be heard within a reasonable period of time.

Article 11

Documents and certificates which may be required of the applicant in accordance with this Agreement

1. Documents

- a) Proof that a person concerned is a natural person of a Party.
- b) Evidence of formal qualifications giving access to the regulated profession in question, as listed in Annex I, Annex II, Annex III, and Annex IV, respectively.
- c) Evidence of professional qualification within the meaning of Article 3(1)(b), accompanied with the certificate of the competent authority stating that the professional has been effectively and lawfully engaged in the activities in question for at least three consecutive years during the five years preceding the award of the certificate.
- d) Where the competent authority of a receiving Party requires of persons wishing to take up a regulated profession proof that they are of good character or repute or that they have not been declared bankrupt, or suspends or prohibits the pursuit of that profession in the event of serious professional misconduct or a criminal offence, that receiving Party shall accept as sufficient evidence, in respect of applicants from Parties wishing to pursue that profession, the production of documents issued by competent authorities in the issuing Party, showing that those requirements are met. Those authorities must provide the documents within a period of two months.

- e) Where the competent authorities of the issuing Party do not issue the documents referred to in the first subparagraph, such documents shall be replaced by a declaration on oath - or, in Parties where there is no provision for declaration on oath, by a solemn declaration - made by the natural person concerned before a competent judicial or administrative authority or, where appropriate, - or qualified professional body of the issuing Party; such authority - shall issue a certificate attesting the authenticity of the declaration on oath or solemn declaration.
- f) Where a receiving Party requires of its own professional wishing to take up a regulated profession, a document relating to the physical or mental health of the applicant, that Party shall accept as sufficient evidence thereof the presentation of the document required in the issuing Party. Where the issuing Party does not issue such a document, the receiving Party shall accept a certificate issued by a competent authority in that Party. In that case, the competent authorities of the issuing Party must provide the document required within a period of one month.
- g) Where a receiving Party requires professionals to take up a regulated profession, the
 - proof of the applicant's financial standing,
 - proof that the applicant is insured against the financial risks arising from the professionals' professional liability in accordance with the laws and regulations in force in the receiving Party regarding the terms and extent of cover, that Party shall accept as sufficient evidence an attestation to that effect issued by the banks and insurance undertakings of another Party.

Where a Party so requires for professionals, an attestation confirming the absence of temporary or final suspensions from exercising the profession or of criminal convictions shall be provided.

2. Other Certificates

To facilitate the application of the present Agreement, the Parties may prescribe that, in addition to evidence of formal qualifications, the natural person, who satisfies the conditions of training required, must provide a certificate from the competent authorities of his or hers and any other issuing Party stating that this evidence of formal qualifications is that covered by the requirements laid down in this Agreement

3. Format and language

All documents and certificates referred to in this article shall be accepted by the competent authority of the receiving Party in the format and language determined by the legislation of the issuing Party. The receiving Party maintains the right to request translation of documents and certificates in one of its official languages by the applicant.

Article 12

Use of professional titles

1. If, in a receiving Party, the use of a professional title relating to one of the activities of the profession in question is regulated, applicants from the other Party, who are authorised to practise a regulated profession, shall use the professional title of the receiving Party, which corresponds to that profession in that Party, and make use of any associated initials.

2. Where a profession is regulated in the receiving Party by an association or organisation, applicants from Parties shall not be authorised to use the professional title issued by that organisation or association, or its abbreviated form, unless they furnish proof that they are members of that association or organisation.
3. If the association or organisation makes membership contingent upon certain qualifications, it may do so, only under the conditions laid down in this Agreement, in respect of applicants from other Parties, who possess professional qualifications.

Article 13

Use of Academic Titles

The receiving Party shall ensure that the right shall be conferred on the natural persons concerned to use academic titles conferred on them in the issuing Party, and an abbreviated form thereof, in the language of the issuing Party. The receiving Party may require a title to be followed by the name and address of the establishment or examining board it was awarded by. Where an academic title of the issuing Party is liable to be confused in the receiving Party with a title which, in the latter Party, requires supplementary training not acquired by the beneficiary, the receiving Party may require the beneficiary to use the academic title of the issuing Party in an appropriate form, to be laid down by the receiving Party.

CHAPTER IV

DETAILED RULES FOR PURSUING THE PROFESSION

Article 14

Knowledge of languages

1. A Party shall, if deemed necessary require from the service provider benefiting from the recognition of the professional qualifications to have sufficient knowledge of languages necessary for practicing the profession in the receiving Party.
2. A Party shall ensure that any controls carried out for controlling compliance with the obligation under paragraph 1 shall be limited to sufficient knowledge of one official language of that Party.
3. Any language controls shall be proportionate to the activity to be pursued. The professional concerned shall be allowed to appeal such controls under the law of the receiving Party.

CHAPTER V

ADMINISTRATIVE COOPERATION

Article 15

Central access to information

1. The Parties shall ensure that the following information is publicly available in English language and through the contact points for services:
 - a) a list of all regulated professions in the Party including contact details of the contact persons for each regulated profession according to Article 18(4);

- b) the requirements and procedures for all professions regulated in the Party, including all related fees to be paid by natural persons and documents to be submitted by natural persons;
 - c) details on how to appeal, under the laws, regulations and administrative provisions, decisions of Parties adopted in relation to this Agreement.
2. The Parties shall ensure that the information referred to in paragraph 1 is provided in a clear and comprehensive way and that it is easily accessible remotely and by electronic means and that it is kept up to date.
 3. The Parties shall ensure that any request for information addressed to the contact points for services is replied to as soon as possible.

Article 16

Joint Working Group on Recognition of Professional Qualifications

1. The Joint Working Group on Recognition of Professional Qualifications (JWGRPQ) shall facilitate and supervise the implementation and application of this Agreement.
2. Members of the JWGRPQ shall be, inter alia, tasked with provision of information and assistance as is necessary concerning the recognition of professional qualifications provided for in this Agreement, such as information on the legislation, regulations and administrative provisions governing the recognition of professional qualifications.
3. Terms of Reference of the JWGRPQ shall be adopted no later than one year after the adoption of this Agreement.

Article 17

Transparency

1. The Parties shall notify to the JWGRPQ a list of all existing regulated professions, specifying the activities covered by each profession, and a list of regulated education and training, and training with a special structure, no later than 18 months after the adoption of this Agreement. Any change to those lists shall also be notified to the JWGRPQ without undue delay. The CEFTA and RCC Secretariats shall set up and maintain a publicly available database of regulated professions, including a general description of activities covered by each profession.
2. The Parties shall examine whether requirements under their legal system restricting the access to a profession or its pursuit to the holders of a specific professional qualification, including the use of professional titles and the professional activities allowed under such title, referred to in this Article as 'requirements' are compatible with the following principles:
 - a) requirements must be neither directly nor indirectly discriminatory;
 - b) requirements must be justified by overriding reasons of general interest;
 - c) requirements must be suitable for securing the attainment of the objective pursued and must not go beyond what is necessary to attain that objective;
 - d) Parties shall inform the JWGRPQ about findings thereof.

Article 18

Principles of administrative cooperation

1. The Parties shall work in close collaboration and shall provide mutual assistance in order to facilitate implementation and application of this Agreement. They shall ensure the confidentiality of the information which they exchange.
2. Through the JWGRPQ, the Parties shall exchange information which they deem necessary for the pursuit of activities under this Agreement. In so doing, they shall respect personal data protection rules provided for in the relevant legislation of the Parties.
3. Each Party shall exchange information with other Parties through the JWGRPQ on processes by which they will award or receive evidence of formal qualifications and other documents or information, and receive applications and take the decisions referred to in this Agreement.
4. Through the JWGRPQ, each Party shall provide to the other Parties, the name of a contact person for each regulated profession, who will provide all relevant information and support cooperation between the Parties in relation to that specific regulated profession.

CHAPTER VI

FINAL PROVISIONS

Article 19

Transposition

The Parties shall bring into force the laws, regulations, and administrative provisions necessary to comply with this Agreement at the latest eighteen months from the entry into force of this Agreement according to its Article 21. The Parties shall inform the JWGRPQ thereof.

Article 20

Annexes

1. All Annexes form an integral part of this Agreement.
2. The information that must be provided by the Parties in Annex I, Annex II, Annex III, and Annex IV, shall be provided by the competent authorities and shall be submitted to the JWGRPQ no later than 18 months after this Agreement has entered into force according to its Article 21.
3. The Parties shall ensure that the information provided in Annex I, Annex II, Annex III, and Annex IV is maintained up to date and amended as necessary by the JWGRPQ in accordance with Article 6(1)(2) of this Agreement.

Article 21

Entry into Force

1. This Agreement is subject to ratification, acceptance, or approval in accordance with the relevant requirements. The formal notice of ratification, acceptance, or approval shall be deposited with the Depositary.
2. This Agreement shall enter into force on the thirtieth day upon the deposition of the third formal notice of ratification, acceptance, or approval for the Parties that have deposited their instrument of ratification, acceptance, or approval.

3. For each Party depositing its formal notice of ratification, acceptance, or approval after the date of the deposit of the third formal notice of ratification, acceptance or approval, this Agreement shall enter into force on the thirtieth day after the day on which that Party deposits its formal notice of ratification, acceptance, or approval.

4. North Macedonia shall act as Depositary and shall notify all Parties to this Agreement of any notification received in accordance with this Article and any other act or notification relating to this Agreement.

Article 22

Amendments

1. Each Party may propose amendments to the Agreement by sending a written notification to the Depositary. The Depositary shall refer this notification to the JWGRPQ referred to in Article 16 of this Agreement.
2. Proposals of amendments shall be adopted by consensus of all members of the JWGRPQ. These proposals shall be referred to CEFTA body responsible for Trade in Services.
3. When adopted, the amendments shall be submitted to the Parties for ratification or approval.
4. Amendments shall enter into force in accordance with the rules and procedure set out in Article 21.

Article 23

Duration and denunciation

1. This Agreement is concluded for an indefinite period of time.
2. Each Party may, at any time, denounce the Agreement by making a written notification to the Depositary, who shall notify the other Parties of this denunciation.
3. Such denunciation shall take effect six months after the date on which the depositary received the notification.

Article 24

All disputes arising from this Agreement will be resolved through the CEFTA 2006 Dispute Settlement Mechanism.

Article 25

Accession by CEFTA Parties

The Parties acknowledge the rights of any CEFTA Party to accede to this Agreement.

The Agreement is drawn up in the English language, in, one original version, which will remain in the possession of the Depositary. Each party will receive one verified copy of the Agreement.

Done at Tirana, on 16.10.2023 2023

RECOGNITION ON THE BASIS OF COORDINATION OF THE MINIMUM TRAINING CONDITIONS

ANNEX I

NURSES RESPONSIBLE FOR GENERAL CARE

All of the provisions in Annex I are taken from the EU Directive 2005/36/EC on the recognition of professional qualifications as amended by EU Directive 2013/55/EU of the European Parliament and of the Council of 20 November 2013.

Article 1. Training of nurses responsible for general care

1. Admission to training for nurses responsible for general care shall be contingent upon possession of qualification or certificate providing access, for the studies in question, to universities, higher education institutions of a level recognised as equivalent or at vocational schools or through vocational training programmes for nursing.

2. Training of nurses responsible for general care shall be given on a full-time basis and shall include at least the programme described in Article 3 of Annex I.

3. The training of nurses responsible for general care shall comprise a total of at least three years of study, which may in addition be expressed with the equivalent ECTS credits, and shall consist of at least 4 600 hours of theoretical and clinical training, the duration of the theoretical training representing at least one third and the duration of the clinical training at least one half of the minimum duration of the training. Parties may grant partial exemptions to professionals who have received part of their training on courses which are of at least an equivalent level.

The Parties shall ensure that institutions providing nursing training are responsible for the coordination of theoretical and clinical training throughout the entire study programme.

4. Theoretical education is that part of nurse training from which trainee nurses acquire the professional knowledge, skills and competences required under paragraphs 6 and 7. The training shall be given by teachers of nursing care and by other competent persons, at universities, higher education institutions of a level recognised as equivalent or at vocational schools or through vocational training programmes for nursing.

5. Clinical training is that part of nurse training in which trainee nurses learn, as part of a team and in direct contact with a healthy or sick individual and/or community, to organise, dispense and evaluate the required comprehensive nursing care, on the basis of the knowledge, skills and competences which they have acquired. The trainee nurse shall learn not only how to work in a team, but also how to lead a team and organise overall nursing care, including health education for individuals and small groups, within health institutes or in the community.

6. Training for nurses responsible for general care shall provide an assurance that the professional in question has acquired the following knowledge and skills:

(a) comprehensive knowledge of the sciences on which general nursing is based, including sufficient understanding of the structure, physiological functions and behaviour of healthy and sick persons, and of the relationship between the state of health and the physical and social environment of the human being;

(b) knowledge of the nature and ethics of the profession and of the general principles of health and nursing;

(c) adequate clinical experience; such experience, which should be selected for its training value, should be gained under the supervision of qualified nursing staff and

in places where the number of qualified staff and equipment are appropriate for the nursing care of the patient;

(d) the ability to participate in the practical training of health personnel and experience of working with such personnel;

(e) experience of working together with members of other professions in the health sector.

7. Formal qualifications as a nurse responsible for general care shall provide evidence that the professional in question is able to apply at least the following competences regardless of whether the training took place at universities, higher education institutions of a level recognised as equivalent or at vocational schools or through vocational training programmes for nursing:

(a) competence to independently diagnose the nursing care required using current theoretical and clinical knowledge and to plan, organise and implement nursing care when treating patients on the basis of the knowledge and skills acquired in accordance with points (a), (b) and (c) of paragraph 4 in order to improve professional practice;

(b) competence to work together effectively with other actors in the health sector, including participation in the practical training of health personnel on the basis of the knowledge and skills acquired in accordance with points (d) and (e) of paragraph 4;

(c) competence to empower individuals, families and groups towards healthy lifestyles and self-care on the basis of the knowledge and skills acquired in accordance with points (a) and (b) of paragraph 4;

(d) competence to independently initiate life-preserving immediate measures and to carry out measures in crises and disaster situations;

(e) competence to independently give advice to, instruct and support persons needing care and their attachment figures;

(f) competence to independently assure the quality of, and to evaluate, nursing care;

(g) competence to comprehensively communicate professionally and to cooperate with members of other professions in the health sector;

(h) competence to analyse the care quality to improve his own professional practice as a nurse responsible for general care.

Article 2. Pursuit of the professional activities of nurses responsible for general care

For the purposes of this Agreement, the professional activities of nurses responsible for general care are the activities pursued on a professional basis and referred to in Article 3 of Annex I.

Parties may provide, in relevant legislation, for partial exemptions from parts of the training programme for nurses responsible for general care listed in Article 3 of Annex I, to be applied on a case-by-case basis provided that that part of the training has been followed already during another specialist training course listed in Article 3 of Annex I, for which the professional has already obtained the professional qualification in a Party. Parties shall ensure that the granted exemption equates to not more than half of the minimum duration of the training course in question.

Each Party shall notify the Joint Working Group and the other Parties of its legislation concerned for any such partial exemptions.

The Parties shall make the issuance of evidence of specialist medical training contingent upon possession of evidence of basic medical training referred to in Article 3 of Annex I.

Article 3. Training programme for nurses responsible for general care

1. The training leading to the award of a formal qualification of nurses responsible for general care shall consist of the following two parts.

A. Theoretical instruction

a. Nursing:

- Nature and ethics of the profession
- General principles of health and nursing
- Nursing principles in relation to:
 - general and specialist medicine
 - general and specialist surgery
 - child care and pediatrics'
 - maternity care
 - mental health and psychiatry
 - care of the old and geriatrics

b. Basic sciences:

- Anatomy and physiology
- Pathology
- Bacteriology, virology and parasitology
- Biophysics, biochemistry and radiology
- Dietetics
- Hygiene:
 - preventive medicine
 - health education

— Pharmacology

c. Social sciences:

- Sociology
- Psychology
- Principles of administration
- Principles of teaching
- Social and health legislation
- Legal aspects of nursing

B. Clinical instruction

- Nursing in relation to:
 - general and specialist medicine
 - general and specialist surgery

- child care and paediatrics
- maternity care
- mental health and psychiatry
- care of the old and geriatrics
- home nursing

2. One or more of these subjects may be taught in the context of the other disciplines or in conjunction therewith.
3. The theoretical instruction must be weighted and coordinated with the clinical instruction in such a way that the knowledge and skills referred to in this Annex can be acquired in an adequate fashion.

Article 4. Evidence of formal qualifications of nurses responsible for general care

Party	Evidence of formal qualifications	Body awarding the qualifications	Professional Title	Reference date

ANNEX II

VETERINARY SURGEONS

All of the provisions in Annex I are taken from the EU Directive 2005/36/EC on the recognition of professional qualifications as amended by Directive 2013/55/EU of the European Parliament and of the Council of 20 November 2013.

Article 1. Training of veterinary surgeons

1. The training of veterinary surgeons shall comprise a total of at least five years of full-time theoretical and practical study, which may in addition be expressed with the equivalent ECTS credits, at a university or at a higher institute providing training recognized as being of an equivalent level, or under the supervision of a university, covering at least the study programme referred to Article 3 of Annex II.
2. Admission to veterinary training shall be contingent upon possession of a diploma or certificate entitling the holder to enter, for the studies in question, university or higher education institutions recognised to be of an equivalent level for the purpose of the relevant study.
3. Training as a veterinary surgeon shall provide an assurance that the professional in question has acquired the following knowledge and skills:
 - (a) adequate knowledge of the sciences on which the activities of a veterinary surgeon are based and of the respective Party law relating to those activities;
 - (b) adequate knowledge of the structure, functions, behaviour and physiological needs of animals, as well as the skills and competences needed for their husbandry, feeding, welfare, reproduction and hygiene in general;
 - (c) the clinical, epidemiological and analytical skills and competences required for the prevention, diagnosis and treatment of the diseases of animals, including anaesthesia, aseptic surgery and painless death, whether considered individually or in groups, including specific knowledge of the diseases which may be transmitted to humans;
 - (d) adequate knowledge, skills and competences for preventive medicine, including competences relating to inquiries and certification;
 - (e) adequate knowledge of the hygiene and technology involved in the production, manufacture and putting into circulation of animal feedstuffs or foodstuffs of animal origin intended for human consumption, including the skills and competences required to understand and explain good practice in this regard;
 - (f) the knowledge, skills and competences required for the responsible and sensible use of veterinary medicinal products, in order to treat the animals and to ensure the safety of the food chain and the protection of the environment.

Article 2. Acquired rights specific to veterinary surgeons

For the purposes of this Agreement, the evidence of formal qualifications as a veterinary surgeon are the activities pursued on a professional basis and referred to in Article 3 of Annex II.

Parties may provide, in relevant legislation, for partial exemptions from parts of the programme studies leading to the evidence of formal qualifications in veterinary medicine listed in Article 3 of Annex II, to be applied on a case-by-case basis provided that that part of the training has been followed already during another specialist training course listed in Article 3 of Annex II, for which the professional has already obtained the professional qualification in a Party. Parties shall ensure

that the granted exemption equates to not more than half of the minimum duration of the training course in question.

Each Party shall notify the Joint Working Group and the other Parties of its legislation concerned for any such partial exemptions.

The Parties shall make the issuance of evidence of veterinary medical training contingent upon possession of evidence of basic medical training referred to in Article 3 of Annex II.

Article 3. Study programme for veterinary surgeons

The programme of studies leading to the evidence of formal qualifications in veterinary medicine shall include at least the subjects listed below. Instruction in one or more of these subjects may be given as part of, or in association with, other courses.

A. Basic subjects

- Physics
- Chemistry
- Animal biology
- Plant biology
- Biomathematics

B. Specific subjects

a. Basic sciences:

- Anatomy (including histology and embryology)
- Physiology
 - 1. Biochemistry
- Genetics
- Pharmacology
- Pharmacy
- Toxicology
- Microbiology
- Immunology
- Epidemiology
- Professional ethics

b. Clinical sciences:

- Obstetrics
- Pathology (including pathological anatomy)
- Parasitology
- Clinical medicine and surgery (including anaesthetics)
- Clinical lectures on the various domestic animals, poultry and other animal species
- Preventive medicine
- Radiology

- Reproduction and reproductive disorders
- Veterinary public medicine and public health
- Veterinary legislation and forensic medicine
- Therapeutics
- Propaedeutics
- c. Animal production
 - Animal production
 - Animal nutrition
 - Agronomy
 - Rural economics
 - Animal husbandry
 - Veterinary hygiene
 - Animal ethology and protection
- d. Food hygiene
 - Inspection and control of animal foodstuffs or foodstuffs of animal origin
 - Food hygiene and technology
 - Practical work (including practical work in places where slaughtering and processing of foodstuffs takes place)

Practical training may be in the form of a training period, provided that such training is full-time and under the direct control of the competent authority, and does not exceed six months within the aggregate training period of five years study.

The distribution of the theoretical and practical training among the various groups of subjects shall be balanced and coordinated in such a way that the knowledge and experience may be acquired in a manner which will enable veterinary surgeons to perform all their duties.

Article 4. Evidence of formal qualifications of veterinary surgeons

Party	Evidence of formal qualifications	Body awarding the evidence of qualifications	Certificate accompanying the evidence of qualifications	Reference date

ANNEX III

MIDWIVES

All of the provisions in Annex I are taken from the EU Directive 2005/36/EC on the recognition of professional qualifications as amended by Directive 2013/55/EU of the European Parliament and of the Council of 20 November 2013.

Article 1. Training of midwives

1. The training of midwives shall comprise a total of at least:

(a) specific full-time training as a midwife comprising at least three years of theoretical and practical study (route I) comprising at least the programme described in Article 4 of Annex III, or

(b) specific full-time training as a midwife of 18 months' duration (route II), comprising at least the study programme described in Article 4 of Annex III, which was not the subject of equivalent training of nurses responsible for general care.

The Parties shall ensure that institutions providing midwife training are responsible for coordinating theory and practice throughout the programme of study.

2. Admission to training as a midwife shall be contingent upon one of the following conditions:

(a) possession of qualification or certificate providing access, for the studies in question, for admission to a midwifery school for route I;

(b) possession of evidence of formal qualifications as a nurse responsible for general care referred to Article 4 of Annex III for route II.

3. Training as a midwife shall provide an assurance that the professional in question has acquired the following knowledge and skills:

(a) detailed knowledge of the sciences on which the activities of midwives are based, particularly midwifery, obstetrics and gynecology;

(b) adequate knowledge of the ethics of the profession and the legislation relevant for the practice of the profession;

(c) adequate knowledge of general medical knowledge (biological functions, anatomy and physiology) and of pharmacology in the field of obstetrics and of the newly born, and also knowledge of the relationship between the state of health and the physical and social environment of the human being, and of his behaviour;

(d) adequate clinical experience gained in approved institutions allowing the midwife to be able, independently and under his own responsibility, to the extent necessary and excluding pathological situations, to manage the antenatal care, to conduct the delivery and its consequences in approved institutions, and to supervise labour and birth, postnatal care and neonatal resuscitation while awaiting a medical practitioner;

(e) adequate understanding of the training of health personnel and experience of working with such personnel.

Article 2. Procedures for the recognition of evidence of formal qualifications as a midwife

1. The evidence of formal qualifications as a midwife referred to Article 4 in Annex III shall be subject to automatic recognition so far as they satisfy one of the following criteria:

(a) full-time training of at least three years as a midwife, which may in addition be expressed with the equivalent ECTS credits, consisting of at least 4 600 hours of theoretical and practical training, with at least one third of the minimum duration representing clinical training;

(b) full-time training as a midwife of at least two years, which may in addition be expressed with the equivalent ECTS credits, consisting of at least 3 600 hours, contingent upon possession of evidence of formal qualifications as a nurse responsible for general care referred to Article 4 in Annex III;

(c) full-time training as a midwife of at least 18 months, which may in addition be expressed with the equivalent ECTS credits, consisting of at least 3 000 hours, contingent upon possession of evidence of formal qualifications as a nurse responsible for general care referred to Article 4 in Annex III, and followed by one year's professional practice for which a certificate has been issued in accordance with paragraph 2.

2. The certificate referred to in paragraph 1 shall be issued by the competent authorities in the Parties. It shall certify that the holder, after obtaining evidence of formal qualifications as a midwife, has satisfactorily pursued all the activities of a midwife for a corresponding period in a hospital or a health care establishment approved for that purpose.

Article 3. Pursuit of the professional activities of a midwife

1. The provisions of this section shall apply to the activities of midwives as defined by each Party, without prejudice to paragraph 2, and pursued under the professional titles set out in Article 4 of Annex III.

2. The Parties shall ensure that midwives are able to gain access to and pursue at least the following activities:

(a) provision of sound family planning information and advice;

(b) diagnosis of pregnancies and monitoring normal pregnancies; carrying out the examinations necessary for the monitoring of the development of normal pregnancies;

(c) prescribing or advising on the examinations necessary for the earliest possible diagnosis of pregnancies at risk;

(d) provision of programmes of parenthood preparation and complete preparation for childbirth including advice on hygiene and nutrition;

(e) caring for and assisting the mother during labour and monitoring the condition of the fetus in utero by the appropriate clinical and technical means;

(f) conducting spontaneous deliveries including where required episiotomies and in urgent cases breech deliveries;

(g) recognising the warning signs of abnormality in the mother or infant which necessitate referral to a doctor and assisting the latter where appropriate; taking the necessary emergency measures in the doctor's absence, in particular the manual removal of the placenta, possibly followed by manual examination of the uterus;

(h) examining and caring for the new-born infant; taking all initiatives which are necessary in case of need and carrying out where necessary immediate resuscitation;

(i) caring for and monitoring the progress of the mother in the post-natal period and giving all necessary advice to the mother on infant care to enable her to ensure the optimum progress of the new-born infant;

(j) carrying out treatment prescribed by doctors;

(k) drawing up the necessary written reports.

3. Parties may provide, in relevant legislation, for partial exemptions from parts of the training programme for midwives listed in Article 4 of Annex III, to be applied on a case-by-case basis provided that that part of the training has been followed already during another specialist training course listed in Article 4 of Annex III, for which the professional has already obtained the professional qualification in a Party. Parties shall ensure that the granted exemption equates to not more than half of the minimum duration of the training course in question.

Each Party shall notify the Joint Working Group and the other Parties of its legislation concerned for any such partial exemptions.

The Parties shall make the issuance of evidence of specialist medical training contingent upon possession of evidence of basic medical training referred to in Article 5 of Annex III.

Article 4. Training programme for midwives (Training types I and II)

The training programme for obtaining evidence of formal qualifications in midwifery consists of the following two parts:

A. Theoretical and technical instruction

a. General subjects

— Basic anatomy and physiology

— Basic pathology

— Basic bacteriology, virology and parasitology

— Basic biophysics, biochemistry and radiology

— Paediatrics, with particular reference to new-born infants

— Hygiene, health education, preventive medicine, early diagnosis of diseases

- Nutrition and dietetics, with particular reference to women, new-born and young babies

- Basic sociology and socio-medical questions

- Basic pharmacology

- Psychology

- Principles and methods of teaching

- Health and social legislation and health organisation

- Professional ethics and professional legislation

- Sex education and family planning

- Legal protection of mother and infant

b. Subjects specific to the activities of midwives

- Anatomy and physiology

- Embryology and development of the foetus

- Pregnancy, childbirth and puerperium

- Gynaecological and obstetrical pathology

- Preparation for childbirth and parenthood, including psychological aspects

- Preparation for delivery (including knowledge and use of technical equipment in obstetrics)

- Analgesia, anaesthesia and resuscitation

- Physiology and pathology of the new-born infant

- Care and supervision of the new-born infant

- Psychological and social factors

B. Practical and clinical training

This training is to be dispensed under appropriate supervision:

- Advising of pregnant women, involving at least 100 pre-natal examinations.

- Supervision and care of at least 40 pregnant women.

- Conduct by the student of at least 40 deliveries; where this number cannot be reached owing to the lack of available women in labour, it may be reduced to a minimum of 30, provided that the student assists with 20 further deliveries.

- Active participation with breech deliveries. Where this is not possible because of lack of breech deliveries, practice may be in a simulated situation.

- Performance of episiotomy and initiation into suturing. Initiation shall include theoretical instruction and clinical practice. The practice of suturing includes suturing

of the wound following an episiotomy and a simple perineal laceration. This may be in a simulated situation if absolutely necessary.

— Supervision and care of 40 women at risk in pregnancy, or labour or post-natal period.

— Supervision and care (including examination) of at least 100 post-natal women and healthy new-born infants.

— Observation and care of the new-born requiring special care, including those born pre-term, post-term, underweight or ill.

— Care of women with pathological conditions in the fields of gynaecology and obstetrics.

— Initiation into care in the field of medicine and surgery. Initiation shall include theoretical instruction and clinical practice.

The theoretical and technical training (Part A of the training programme) shall be balanced and coordinated with the clinical training (Part B of the same programme) in such a way that the knowledge and experience listed in this Annex may be acquired in an adequate manner.

Clinical instruction shall take the form of supervised in-service training in hospital departments or other health services approved by the competent authorities or bodies. As part of this training, student midwives shall participate in the activities of the departments concerned in so far as those activities contribute to their training. They shall be taught the responsibilities involved in the activities of midwives.

Article 5. Evidence of formal qualifications of midwives

Party	Evidence of formal qualifications	Body awarding the evidence of qualifications	Professional Title	Reference
--------------	--	---	---------------------------	------------------

ANNEX IV

PHARMACISTS

All of the provisions in Annex I are taken from the EU Directive 2005/36/EC on the recognition of professional qualifications as amended by Directive 2013/55/EU of the European Parliament and of the Council of 20 November 2013.

Article 1. Training as a pharmacist

1. Admission to a course of training as a pharmacist shall be contingent upon possession of qualification or certificate providing access, for the studies in question, to universities, higher education institutions of a level recognised as equivalent or an institution under the supervision of a university.

2. Evidence of formal qualifications as a pharmacist shall attest to training of at least five years' duration, which may in addition be expressed with the equivalent ECTS credits, comprising at least:

(a) four years of full-time theoretical and practical training at a university or at a higher education institution of a level recognised as equivalent, or at an institution under the supervision of a university;

(b) during or at the end of the theoretical and practical training, six-month traineeship in a pharmacy which is open to the public or in a hospital under the supervision of that hospital's pharmaceutical department.

The training cycle referred to in this paragraph shall include at least the programme described in Article 3 of Annex IV.

3. Training for pharmacists shall provide an assurance that the person concerned has acquired the following knowledge and skills:

(a) adequate knowledge of medicines and the substances used in the manufacture of medicines;

(b) adequate knowledge of pharmaceutical technology and the physical, chemical, biological and microbiological testing of medicinal products;

(c) adequate knowledge of the metabolism and the effects of medicinal products and of the action of toxic substances, and of the use of medicinal products;

(d) adequate knowledge to evaluate scientific data concerning medicines in order to be able to supply appropriate information on the basis of this knowledge;

(e) adequate knowledge of the legal and other requirements associated with the pursuit of pharmacy.

Article 2. Pursuit of the professional activities of a pharmacist

1. For the purposes of this Agreement, the activities of a pharmacist are those, access to which and pursuit of which are contingent upon professional qualifications and which are open to holders of evidence of formal qualifications of the types listed in Article 4 of Annex IV.

2. The Parties shall ensure that the holders of evidence of formal qualifications in pharmacy at university level or a level recognised as equivalent, which satisfies the requirements of Article 1 of Annex IV, are able to gain access to and pursue at least the following activities, subject to the requirement, where appropriate, of supplementary professional experience:

- (a) preparation of the pharmaceutical form of medicinal products;
- (b) manufacture and testing of medicinal products;
- (c) testing of medicinal products in a laboratory for the testing of medicinal products;
- (d) storage, preservation and distribution of medicinal products at the wholesale stage;
- (e) supply, preparation, testing, storage, distribution and dispensing of safe and efficacious medicinal products of the required quality in pharmacies open to the public;
- (f) preparation, testing, storage and dispensing of safe and efficacious medicinal products of the required quality in hospitals;
- (g) provision of information and advice on medicinal products as such, including on their appropriate use;
- (h) reporting of adverse reactions of pharmaceutical products to the competent authorities;
- (i) personalised support for patients who administer their medication;
- (j) contribution to local or domestic public health campaigns.

3. If a Party makes access to or pursuit of one of the activities of a pharmacist contingent upon supplementary professional experience, in addition to possession of evidence of formal qualifications referred to Article 3 in Annex IV, that Party shall recognise as sufficient proof in this regard a certificate issued by the competent authorities in the issuing Party stating that the person concerned has been engaged in those activities in the issuing Party for a similar period.

Article 3. Course of training for pharmacists

- Plant and animal biology
- Physics
- General and inorganic chemistry
- Organic chemistry
- Analytical chemistry
- Pharmaceutical chemistry, including analysis of medicinal products
- General and applied biochemistry (medical)
- Anatomy and physiology; medical terminology
- Microbiology

- Pharmacology and pharmacotherapy
- Pharmaceutical technology
- Toxicology
- Pharmacognosy
- Legislation and, where appropriate, professional ethics.

The balance between theoretical and practical training shall, in respect of each subject, give sufficient importance to theory to maintain the university character of the training.

Article 4. Evidence of formal qualifications of pharmacist

Party	Evidence of formal qualifications	Body awarding the evidence of qualifications	Certificate accompanying the evidence of qualifications	Reference
--------------	--	---	--	------------------

SPORAZUM O MEĐUSOBNOM PRIZNAVANJU PROFESIONALNIH KVALIFIKACIJA ZA MEDICINSKE SESTRE, DOKTORE VETERINARSKJE MEDICINE, MAGISTRE FARMACIJE I BABICE U KONTEKSTU CENTRALNO-EVROPSKOG SPORAZUMA O SLOBODNOJ TRGOVINI

Preambula

Predstavnici Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova*, Crne Gore, Severne Makedonije i Srbije (u daljem tekstu „Strane”)

U kontekstu ekonomskih integracija, u skladu sa Centralno-evropskim sporazumom o slobodnoj trgovini („CEFTA”), shodno članu V Opšteg sporazuma o trgovini uslugama, a u cilju unapređenja liberalizacije trgovine uslugama u CEFTA regionu.

Imajući u vidu ciljeve i prioritete utvrđene Akcionim planom za zajedničko regionalno tržište 2021-2024 („ZRT”) usmerene na uklanjanje prepreka za priznavanje profesionalnih kvalifikacija usvajanjem i sprovođenjem „okvira Evropske unije (EU) za automatsko priznavanje profesionalnih kvalifikacija za 7 profesija zasnovanih na EU sistemu automatskog priznavanja” na osnovu koordinacije minimalnih uslova osposobljavanja;

Konstatujući da nijedna odredba ovog Sporazuma ne može da se tumači tako da Strane potpisnice budu izuzete od svojih prava i obaveza po osnovu postojećih sporazuma;

U cilju podsticanja mobilnosti stručnih radnika, boljeg usklađivanja veština sa potrebama tržišta rada i povećane produktivnosti;

Potvrđujući ciljeve unapređenja harmonizacije regulative i usklađivanja zakona i propisa država potpisnica sa EU zakonodavstvom; a posebno u želji da se omogući slobodno kretanje stručnih radnika transponovanjem u regionalni okvir Direktive 2005/36/EZ Evropskog parlamenta i Saveta od 7. septembra 2005. godine o priznavanju profesionalnih kvalifikacija, izmenjene *Direktivom 2013/55/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 20. novembra 2013. godine*;

U nameri da se uspostavi automatsko priznavanje profesionalnih kvalifikacija na osnovu minimalnih zahteva osposobljavanja i da se to primeni na sve 4 profesije obuhvaćene ovim Sporazumom i gore navedenom Direktivom, kao i da se imenuju druge profesije koje zadovoljavaju minimalne uslove osposobljavanja u Aneksima u roku od najviše 2 godine (pored ostale tri profesije navedene u Sporazumu o međusobnom priznavanju profesionalnih kvalifikacija za doktore medicine, doktore stomatologije i arhitekte u kontekstu Centralno-evropskog sporazuma o slobodnoj trgovini, sačinjen 3.11.2022.);

Zaključili su sledeći sporazum:

GLAVA I

OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Ciljevi

1. Ovim Sporazumom uspostavljaju se pravila za automatsko priznavanje dokaza o formalnim kvalifikacijama na osnovu minimalnih uslova osposobljavanja u Stranama za pristup i obavljanje regulisane profesije, kao i harmonizovani minimalni uslovi osposobljavanja u jednoj ili više drugih Strana, a koji omogućavaju nosiocu pomenutih kvalifikacija (u daljem tekstu: stručni radnici) da se bavi istom profesijom u drugoj Strani (u daljem tekstu: Strana domaćin) koja nije Strana u kojoj je stekao profesionalne kvalifikacije (u daljem tekstu: matična Strana).

Član 2.

Obim promene

1. Ovaj Sporazum primenjuje se na fizička lica, utvrđena u Aneksu I Dodatnog protokola 6, koji su stručni radnici matične Strane, a koji žele da obavljaju određenu regulisanu profesiju u Strani domaćinu, pod uslovom da ispunjavaju harmonizovane minimalne uslove osposobljavanja, bilo kao lica koja samostalno obavljaju delatnost ili kao lica zaposlena kod poslodavca. Svaka Strana će dozvoliti stručnom radniku iz matične Strane, koji poseduje dokaze o stečenim profesionalnim i formalnim kvalifikacijama u smislu člana 3.(1)(b), a koje nisu stekli u Strani domaćinu, da obavlja regulisanu profesiju u smislu člana 3.(1)(a) u toj Strani u skladu sa relevantnim propisima te Strane. U postupku priznavanja se moraju poštovati minimalni uslovi osposobljavanja utvrđeni ovim Sporazumom. Ukoliko dokazi o formalnim kvalifikacijama nisu u skladu sa minimalnim uslovima osposobljavanja, kao što je utvrđeno ovim Sporazumom, priznavanje profesionalnih kvalifikacija će se vršiti u skladu sa Opštim sistemom za priznavanje kvalifikacija.

2. Ovaj Sporazum primenjuje se na sledeće profesije: medicinske sestre, doktore veterinarske medicine, babice i magistri farmacije, kao što je definisano i navedeno u Aneksu I, Aneksu II, Aneksu III i Aneksu IV.

3. Svaka Strana će zajedničkoj radnoj grupi za priznavanje profesionalnih kvalifikacija dostaviti zakone, podzakonske propise i administrativne akte koje usvoji za izdavanje dokaza o formalnim kvalifikacijama obuhvaćenim ovim Sporazumom.

4. U cilju sprovođenja i primene ovog Sporazuma, visokoškolske ustanove će uspostaviti akreditovane programe studija i/ili licencirane programe studija harmonizovane sa minimalnim uslovima osposobljavanja utvrđenim u Aneksima ovog Sporazuma.

Član 3.

Pojmovi

1. Pojmovi u smislu ovog Sporazuma imaju sledeće značenje:

a) „regulisana profesija”: profesionalna delatnost ili skup profesionalnih aktivnosti, kod kojih je pristup i obavljanje, odnosno način obavljanja delatnosti na osnovu zakonskih, podzakonskih ili drugih akata neposredno ili posredno uslovljen posedovanjem određenih profesionalnih kvalifikacija; posebno korišćenje profesionalnog naziva koji je zakonskim ili drugim propisima ograničen na nosioce određenih profesionalnih kvalifikacija predstavlja jedan način obavljanja delatnosti;

- b) „profesionalne kvalifikacije”: kvalifikacije koje se potvrđuju dokazom o formalnim kvalifikacijama, uverenje o osposobljenosti izdato od strane nadležnog organa u nekoj Strani u skladu sa zakonskim, podzakonskim ili drugim aktima te Strane, programa za osposobljavanje ili posebnog ispita, i/ili profesionalnog iskustva;
- v) „dokaz o formalnim kvalifikacijama”: diplome, sertifikati i drugi dokazi koje je izdao nadležni organ Strane na osnovu zakonskih, podzakonskih i drugih akata te Strane i kojim se potvrđuje uspešno završeno stručno osposobljavanje koje je većim delom stečeno u Strani;
- g) „nadležni organ”: svaki organ ili telo koje je Strana posebno ovlastila za izdavanje, odnosno primanje diploma o osposobljenosti i drugih dokumenata ili informacija, kao i za primanje zahteva i donošenje odluka po osnovu ovog Sporazuma;
- d) „regulisano obrazovanje i osposobljavanje”: svako osposobljavanje koje je posebno usmereno na obavljanje određene profesije i koje obuhvata jedan ili više programa koji su, u datom slučaju, dopunjeni stručnim usavršavanjem, pripravničkim stažom ili stručnom praksom.
- đ) Struktura i nivo profesionalnog osposobljavanja, pripravničkog staža ili stručne prakse utvrdiće se zakonskim, podzakonskim ili drugim aktima nadležne Strane ili će ih nadgledati ili odobriti organ određen u tu svrhu;
- e) „profesionalno iskustvo“: stvarno i zakonito puno radno vreme ili ekvivalentno nepuno radno vreme bavljenja odgovarajućom profesijom u Strani;
- ž) „pripravnički staž”: period u kojem se delatnost obavlja pod nadzorom mentora, a koji predstavlja uslov za pristup regulisanoj profesiji, i koji može da se obavlja ili tokom formalnog obrazovanja ili posle završetka formalnog obrazovanja;
- z) „fizičko lice” ima značenje kao što je definisano u CEFTA okvirnom sporazumu;
- i) „Evropski sistem prenosa i akumulacije bodova ili ESPB bodovi“: sistem bodovanja u visokom obrazovanju koji se koristi u Evropskom prostoru visokog obrazovanja;
- j) Zajednička radna grupa za priznavanje profesionalnih kvalifikacija (ZRGzPPK);
- k) „CEFTA”: Centralno-evropski sporazum o slobodnoj trgovini;
- l) „RCC”: Savet za regionalnu saradnju;

Član 4.

Efekti priznavanja

Priznavanjem profesionalnih kvalifikacija u Strani domaćinu omogućava se korisnicima da u toj Strani dobiju pristup istoj profesiji za koju su osposobljeni u matičnoj Strani i da je obavljaju pod jednakim uslovima koji važe za njene građane.

GLAVA II

PRINCIPI PRIZNAVANJA

Član 5.

Pravila profesionalne, zakonske ili administrativne prirode

Kada se stručni radnik preseli, on će biti dužan da poštuje pravila profesionalne, zakonske ili administrativne prirode koja se direktno odnose na profesionalne kvalifikacije, kao što su definicija profesije, korišćenje naziva i ozbiljne profesionalne

zloupotrebe koje su direktno i konkretno povezane sa zaštitom i bezbednošću potrošača, kao i disciplinske odredbe koje se primenjuju u Strani domaćinu na stručne radnike koji se bave istom profesijom u Strani domaćinu.

Član 6.

Principi automatskog prepoznavanja

1. Svaka Strana priznaje dokaze o formalnim kvalifikacijama medicinske sestre za opštu negu, doktora veterinarske medicine, babice i magistre farmacije, kao što je navedeno u Aneksu I, Aneksu II, Aneksu III i Aneksu IV, a koji zadovoljavaju minimalne uslove osposobljavanja navedene u Aneksu I, Aneksu II, Aneksu III i Aneksu IV, i u svrhu pristupa profesionalnim delatnostima i njihovom obavljanju, priznati jednaku valjanost tih dokaza kao i dokaza o formalnim kvalifikacijama koje sama izdaje.

Takvi dokazi o formalnim kvalifikacijama moraju da budu izdati od strane nadležnih tela u matičnoj strani i uz njih se moraju priložiti, u datom slučaju, potvrde navedene u Aneksu I, Aneksu II, Aneksu III i Aneksu IV.

2. Takva aktualizacija ni u jednoj strani ne sme da ima za posledicu izmene njenih postojećih zakonskih načela u vezi sa strukturom profesije koji se odnose na osposobljavanje i uslove pristupa za fizička lica. Takvom aktualizacijom se neće uticati na odgovornost Strana za organizaciju obrazovnih sistema.

Član 7.

Zajedničke odredbe o osposobljavanju

Strane su dužne da, u skladu sa procedurama specifičnim za svaku Stranu, osiguraju, podstičući kontinuirano stručno usavršavanje, da stručni radnici, čije su profesionalne kvalifikacije obuhvaćene ovim Sporazumom, budu u mogućnosti da unaprede svoja znanja, veštine i kompetencije u cilju održavanja bezbedne i efektivne prakse i da budu u toku sa razvojem u odgovarajućoj profesiji.

Član 8.

Stečena prava

Ne dovodeći u pitanje stečena prava specifična za odgovarajuće profesije, u slučaju kada dokazi o formalnim kvalifikacijama za medicinske sestre za opštu negu, doktore veterinarske medicine, babice i magistre farmacije Strana, ne ispunjavaju sve uslove osposobljavanja iz ovog Sporazuma, svaka Strana će priznati kao dovoljan dokaz o formalnim kvalifikacijama onaj koji su te Strane izdale, u meri u kojoj takvi dokazi potvrđuju uspešno završeno osposobljavanje, koje je započeto onih datuma koje predloži Zajednička radna grupa i uz koje se prilaže potvrda u kojoj se navodi da su se nosioci efektivno i zakonito bavili predmetnim delatnostima najmanje tri uzastopne godine tokom pet godina koje su prethodile dodeli potvrde.

POGLAVLJE III

POSTUPAK PRIZNAVANJA STRUČNIH KVALIFIKACIJA

Član 9.

Opšta procedura za priznavanje profesionalnih kvalifikacija

1. Strana domaćin je dužna da potvrdi prijem zahteva za priznavanje kvalifikacija u roku od 30 dana i da obavesti podnosioca zahteva ukoliko neki dokument nedostaje. Ukoliko podnosilac zahteva ne podnese traženu dodatnu dokumentaciju, nadležno telo će odbiti zahtev, osim u slučaju kada podnosilac zahteva podnese obrazloženi valjani razlog za kašnjenje.

2. Postupak provjere zahteva za dobijanje prava za obavljanje regulisane profesije sprovodi se u najkraćem mogućem roku, a nadležni organ u Strani domaćinu dužan je da donese obrazloženu odluku o priznavanju najkasnije u roku od tri meseca od datuma kada je podnosilac podneo kompletan zahtev.

3. Na odluku, odnosno propust donošenja odluke u gore navedenom roku može se podneti žalba u skladu sa relevantnim zakonodavstvom.

Član 10.

Pravni lekovi

U postupku priznavanja profesionalnih kvalifikacija, podnosiocu zahteva se mora omogućiti pristup efektivnim mehanizmima pravnih lekova. U slučaju da se kvalifikacija ne prizna, podnosiocu zahteva mora da se omogući pristup organu sa drugačijim sastavom od onog koji je odbio zahtev za priznavanje kvalifikacije. Takav organ će odlučiti o žalbi, nakon davanja mogućnosti podnosiocu zahteva da bude saslušan u razumnom roku.

Član 11.

Dokumenta i potvrde koje mogu biti tražene od podnosioca zahteva u skladu sa Sporazumom

1. Dokumenta

a) Dokaz o državljanstvu podnosioca zahteva.

b) Dokaz o posedovanju formalnih kvalifikacija koje omogućavaju pristup regulisanoj profesiji iz Aneksa I, Aneksa II, Aneksa III i Aneksa IV.

v) Dokaz o posedovanju profesionalne kvalifikacije u smislu člana 3.(1)(b), zajedno sa potvrdom nadležnog organa u kojoj je navedeno da je to fizičko lice efektivno i zakonito obavljalo odgovarajuću delatnost najmanje tri uzastopne godine u periodu od pet godina pre izdavanje potvrde.

g) Ukoliko nadležno telo strane domaćina od lica koja žele da se bave regulisanom profesijom traži dokaz o dobrom vladanju ili ugledu, odnosno da nisu objavili stečaj, ili da nije izdata zabrana obavljanja te profesije u slučaju teške povrede pravila struke ili krivičnog dela, Strana domaćin prihvatiće kao dovoljan dokaz za podnosioca zahteva koji žele da se bave datom profesijom svih Strana dokumenta koja su izdala nadležna tela matične Strane, a koji potvrđuju da su pobrojani zahtevi ispunjeni. Nadležna tela dužna su da obezbede traženu dokumentaciju u roku od dva meseca.

d) Ako nadležna tela matične Strane ne izdaju dokumenta navedena u stavu gore, umesto njih može biti data izjava pod zakletvom – ili, u Stranama gde se ne priznaje izjava pod zakletvom, svečana izjava – koju je lice dalo pred nadležnim sudom, organom uprave ili, u datom slučaju – pred kvalifikovanim stručnim telom matične strane; to telo izdaje potvrdu o autentičnosti izjave date pod zakletvom ili svečane izjave.

đ) Ako Strana domaćin od svojih građana koji žele da započnu obavljanje regulisane profesije traži dokument kojim se potvrđuje njihovo fizičko ili duševno zdravlje, kao dovoljan dokaz prihvata stavljanje na uvid dokumenata koji se u ovu svrhu traži u matičnoj strani. Ukoliko matična Strana ne izdaje takav dokument, Strana domaćin prihvata potvrdu koju izdaje nadležno telo u matičnoj strani. U tom slučaju, nadležna tela matične Strane moraju da obezbede traženi dokument u roku od mesec dana.

e) Kada Strana domaćin od kandidata koji žele da počnu da obavljaju regulisanu profesiju traži da dostave:

— dokaz o imovinskom stanju,

— dokaz da su osigurani od finansijskih rizika koji proizlaze iz njihove profesionalne odgovornosti u skladu sa važećim zakonima i podzakonskim aktima Strane domaćina u vezi sa uslovima i obimom pokrivenosti osiguranjem, ta Strana prihvata kao dovoljan dokaz u ovom smislu potvrdu od banke i osiguravajućeg društva druge Strane.

Ukoliko Strana to zahteva, mora se dostaviti potvrda da ne postoji privremena ili stalna zabrana bavljenja odgovarajućom delatnosti, odnosno uverenje o nekažnjavanju.

2. Druge potvrde

U svrhu olakšane primene ovog Sporazuma, Strane mogu da propišu da lica koja ispunjavaju tražene uslove osposobljavanja, osim dokaza o formalnoj osposobljenosti, dostave i potvrdu od nadležnih tela Strane koja je izdala dokaz, da taj dokaz o formalnim kvalifikacijama ispunjava zahteve utvrđene ovim Sporazumom.

3. Forma i jezik

Sva dokumenta i potvrde iz ovog člana biće prihvaćena od strane nadležnih organa Strane domaćina u formatu i na jeziku utvrđenim propisima Strane koja ih je izdala. Strana domaćin zadržava pravo da zatraži prevod dokumenata i potvrda na jedan od svojih službenih jezika.

Član 12.

Korišćenje profesionalnih naziva

1. Ako je u Strani domaćinu regulisana upotreba stručnog naziva koji se odnosi na jednu od predmetnih profesija, podnosioci zahteva iz druge Strane koji su stekli pravo da se bave regulisanom profesijom, koristiće stručni naziv Strane domaćina koji odgovara toj profesiji u Strani u kojoj su stekli pravo, kao i odgovarajuće skraćene nazive povezane sa tim nazivom.
2. Ako je u Strani domaćinu profesiju regulisalo neko udruženje ili organizacija, podnosioci zahteva iz Strana neće moći da koriste stručni naziv koji izdaje ta organizacija ili udruženje, ili njegov skraćeni oblik, osim ako ne prilože dokaz da su članovi tog udruženja ili organizacije.
3. Ako udruženje ili organizacija uslovljava članstvo određenim kvalifikacijama, to može učiniti samo pod uslovima navedenim u ovom Sporazumu, u odnosu na kandidate iz drugih Strana, koji poseduju profesionalne kvalifikacije.

Član 13.

Korišćenje akademskih naziva

Strana domaćin dužna je da osigura da se dotičnim licima dodeli pravo da koriste akademska zvanja koja su im dodeljena u Strani koja ih je izdala, kao i njihov skraćeni oblik, na jeziku Strane koja ih je izdala. Strana domaćin može da zahteva da iza tog zvanja stoji naziv i adresa ustanove ili ispitne komisije koje ga je dodelila. Kada se akademsko zvanje Strane koja je izdala akademski naziv može pomešati u Strani domaćinu sa titulom koja u njoj zahteva dopunsku obuku koju lice nije steklo, Strana domaćin može zahtevati od lica da koristi akademsko zvanje Strane koja je to zvanje izdala u odgovarajućem obliku, a koji će odrediti Strana domaćin.

GLAVA IV

DETALJNA PRAVILA ZA OBAVLJANJE PROFESIJE

Član 14.

Poznavanje jezika

1. Strana će, ako to smatra neophodnim, zahtevati od pružaoca usluga koji ima koristi od priznavanja profesionalnih kvalifikacija da poseduje nivo poznavanja jezika koji je neophodan za obavljanje profesije u Strani domaćinu.
2. Strana je dužna da osigura da sve provere koje se sprovede radi kontrole poštovanja obaveza iz stava 1. budu ograničene na poznavanje jednog zvaničnog jezika te Strane.
3. Svaka provera poznavanja jezika biće srazmerna potrebi delatnosti kojom lice želi da se bavi. Lice ima pravo da uloži žalbu na takve provere u skladu sa propisima Strane domaćina.

GLAVA V

ADMINISTRATIVNA SARADNJA

Član 15.

Centralni pristup informacijama

1. Strane će obezbediti da sledeće informacije budu javno dostupne na engleskom jeziku i putem uslužnih kontakt tačaka:
 - a) spisak svih regulisanih profesija u Strani uključujući kontakt podatke osoba za kontakt za svaku regulisanu profesiju, u skladu sa članom 18(4);
 - b) zahteve i procedure za sve profesije regulisane u Strani, uključujući sve povezane takse koje plaćaju fizička lica i dokumente koje treba da podnesu fizička lica;
 - v) informacije o postupku žalbe, prema zakonskim, podzakonskim i drugim aktima, na odluke Strana usvojene u vezi sa ovim Sporazumom.
2. Strane će obezbediti da informacije iz stava 1. budu pružene na jasan i sveobuhvatan način za korisnike, da su im lako dostupne daljinski i elektronskim putem i da se redovno ažuriraju.
3. Strane su dužne da osiguraju da se na svaki zahtev za informacijama upućen uslužnim kontakt tačkama odgovori u najkraćem mogućem roku.

Član 16.

Zajednička radna grupa za priznavanje profesionalnih kvalifikacija

1. Zajednička radna grupa za priznavanje profesionalnih kvalifikacija (ZRGzPPK) je dužna da omogućiti i nadgleda primenu ovog Sporazuma.
2. Članovi ZRGzPPK će, između ostalog, imati zadatak da pruže informacije i pomoć koja je neophodna u vezi sa priznavanjem profesionalnih kvalifikacija predviđenih ovim Sporazumom, kao što su informacije o zakonskim, podzakonskim i drugim aktima koji regulišu priznavanje profesionalnih kvalifikacija.
3. Tačni zadaci ZRGzPPK biće usvojeni najkasnije godinu dana nakon usvajanja ovog Sporazuma.

Član 17.

Transparentnost

1. Strane će dostaviti ZRGzPPK spisak svih postojećih regulisanih profesija, navodeći aktivnosti koje pokriva svaka profesija, i spisak regulisanog obrazovanja i osposobljavanja, kao i programa osposobljavanja sa posebnom strukturom, najkasnije 18 meseci nakon usvajanja ovog Sporazuma. Svaka promena tih spiskova biće takođe dostavljena ZRGzPPK bez nepotrebnog odlaganja. Sekretarijati CEFTA i

RCC će uspostaviti i održavati javno dostupnu bazu podataka o regulisanim profesijama, uključujući opšti opis aktivnosti koje pokriva svaka profesija.

2. Strane su dužne da provere da li zahtevi njihovog pravnog sistema koji ograničavaju pristup profesiji ili bavljenje tom profesijom nosiocima određene profesionalne kvalifikacije, uključujući upotrebu stručnih zvanja i da li su profesionalne delatnosti dozvoljene pod tim nazivom, a koji se nazivaju „zahtevi“ u ovom članu, kompatibilni sa sledećim principima:

- a) zahtevi ne smeju biti ni direktno ni indirektno diskriminatorni;
- b) zahtevi moraju biti opravdani važnim razlozima od opšteg interesa;
- v) zahtevi moraju biti prikladni za obezbeđivanje postizanja cilja kojem se teži i ne smeju ići dalje od onoga što je neophodno za postizanje tog cilja;
- g) Strane su dužne da obaveste ZRGzPPK o takvim zahtevima.

Član 18.

Principi administrativne saradnje

1. Strane će usko sarađivati i pružati jedne drugima pomoć u cilju olakšavanja primene ovog Sporazuma. Strane su dužne da očuvaju poverljivost informacija koje razmenjuju.
2. Putem ZRGzPPK, Strane su dužne da razmenjuju informacije koje smatraju neophodnim za obavljanje aktivnosti prema ovom Sporazumu. Pri tome će poštovati pravila zaštite ličnih podataka predviđena relevantnim propisima Strana.
3. Svaka Strana će razmenjivati informacije sa drugim Stranama preko ZRGzPPK o procesima u kojima će slati ili dobijati dokaze o formalnim kvalifikacijama i druge dokumente ili informacije, i primati prijave i donositi odluke po osnovu ovog Sporazuma.
4. Putem ZRGzPPK, svaka Strana će drugim Stranama dostaviti ime kontakt osobe za svaku regulisanu profesiju, koja će pružiti sve relevantne informacije i podržati saradnju između Strana u vezi sa tom određenom regulisanom profesijom.

GLAVA VI

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 19.

Transponovanje

Strane su dužne da usvoje zakone, podzakonske propise i druge akte neophodne za usklađivanje sa ovim Sporazumom najkasnije osamnaest meseci od stupanja na snagu ovog Sporazuma u skladu sa članom 21. Strane će o tome obavestiti ZRGzPPK.

Član 20.

Aneksi

1. Svi Aneksi čine sastavni deo ovog Sporazuma.
2. Informacije koje su Strane dužne da dostave u skladu sa Aneksom I, Aneksom II, Aneksom III i Aneksom IV, obezbediće nadležni organi i biće dostavljene ZRGzPPK najkasnije 18 meseci nakon što je ovaj sporazum stupio na snagu .
3. Strane su dužne da osiguraju da ZRGzPPK redovno ažurira i po potrebi menja informacije date u Aneksu I, Aneksu II, Aneksu III i Aneksu IV u skladu sa članom 6(1)(2) ovog Sporazuma.

Član 21.

Stupanje u snagu

1. Ovaj sporazum podleže ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju u skladu sa zahtevima predviđenim relevantnim zakonodavstvom Strana. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja deponuju se kod depozitara.
2. Ovaj Sporazum stupa na snagu tridesetog dana u odnosu na deponovanje trećeg instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja, za Strane koje su deponovale svoj instrument o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju.
3. Za svaku stranu koja deponuje svoj instrument o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju nakon datuma deponovanja trećeg instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju, ovaj Sporazum će stupiti na snagu tridesetog dana od dana kada ta Strana deponuje svoj instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja.
4. Severna Makedonija će vršiti dužnost depozitara i obavestiće sve Strane ovog Sporazuma o svakom obaveštenju primljenom u skladu sa ovim članom i svakom drugom aktu ili obaveštenju u vezi sa ovim Sporazumom.

Član 22.

Izmene i dopune

1. Svaka Strana može da predloži izmene i dopune na Sporazum slanjem pismenog obaveštenja depozitaru. Depozitar će uputiti ovo obaveštenje Zajedničkoj radnoj grupi za priznavanje profesionalnih kvalifikacija iz člana 16. ovog Sporazuma.
2. Predlozi izmena i dopuna usvajaju se konsenzusom svih članova ZRGzPPK. Ovi predlozi se upućuju CEFTA telu nadležnom za trgovinu uslugama.
3. Kada budu usvojeni, amandmani se dostavljaju Stranama na ratifikaciju ili odobrenje.
4. Izmene i dopune stupaju na snagu u skladu sa pravilima i postupkom navedenim u članu 21.

Član 23.

Trajanje i povlačenje

1. Ovaj Sporazum se zaključuje na neodređeno vreme.
2. Svaka Strana može da se povuče iz ovog Sporazuma u bilo kojem trenutku slanjem pisanog obaveštenja depozitaru, koji će obavestiti druge strane o ovom povlačenju.
3. Povlačenje stupa na snagu šest meseci od datuma prijema tog obaveštenja od Strane depozitara.

Član 24.

Svi sporovi koji proizilaze iz ovog Sporazuma rešavaju se putem CEFTA 2006 Mehanizma za rešavanje sporova.

Član 25.

Pristupanje CEFTA članica

Strane priznaju prava bilo koje CEFTA članice da pristupi ovom Sporazumu.

Sporazum je sastavljen na engleskom jeziku, u jednoj originalnoj verziji, koja ostaje u posedu Depozitara. Svaka strana će dobiti po jednu overenu kopiju Sporazuma.

Sačinjeno u Tirani, 16.10.2023.

PRIZNAVANJE NA OSNOVU KOORDINACIJE MINIMALNIH USLOVA ZA OSPOSOBLJAVANJE

ANEKS I

MEDICINSKA SESTRA ZA OPŠTU NEGU

Sve odredbe u Aneksu I su preuzete iz Direktive EU 2005/36/EZ o priznavanju profesionalnih kvalifikacija izmenjene Direktivom 2013/55/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 20. novembra 2013. godine.

Član 1. Obuka medicinskih sestara za opštu negu

1. Prijem na obuku za medicinsku sestru za opštu negu zavisi od posedovanja kvalifikacije ili uverenja koje omogućava pristup univerzitetima, visokoškolskim ustanovama, kada je reč o predmetnim studijama, na nivou koji je priznat kao ekvivalentan ili u stručnim školama ili kroz programe stručne obuke za negu.
2. Obuka medicinskih sestara za opštu negu sprovodi se sa punim radnim vremenom i obuhvata najmanje program opisan u članu 3 Aneksa I.
3. Obuka medicinskih sestara za opštu negu obuhvata ukupno najmanje tri godine studija, što se dodatno može izraziti i ekvivalentnim ESPB bodovima, a sastoji se od najmanje 4 600 sati teorijske i kliničke obuke, pri čemu trajanje teorijske obuke predstavlja najmanje jednu trećinu, a trajanje kliničke obuke najmanje polovinu minimalnog trajanja obuke. Strane mogu odobriti delimična izuzeća stručnim radnicima koji su prošli deo svoje obuke na kursevima koji su najmanje ekvivalentnog nivoa. Strane će obezbediti da institucije koje pružaju obuku za medicinske sestre budu odgovorne za koordinaciju teorijske i kliničke obuke tokom čitavog studijskog programa.
4. Teorijsko obrazovanje je onaj deo obuke medicinskih sestara iz kojeg sestre-pripravnici stiču stručna znanja, veštine i kompetencije iz st. 6. i 7. Obuku vrše nastavnici koji drže nastavu iz medicinske nege i druga nadležna lica, na univerzitetima, visokoškolskim ustanovama na nivou priznatom kao ekvivalentan ili u stručnim školama ili kroz programe stručnog osposobljavanja za pružanje medicinske nege.
5. Klinička obuka je onaj deo obuke medicinskih sestara u kojem sestre-pripravnici uče, kao deo tima i u direktnom kontaktu sa zdravom ili bolesnom osobom i/ili zajednicom, da organizuju, pružaju i procene potrebnu sveobuhvatnu bolničarsku negu, na osnovu znanja, veština i kompetencija koje su stekli. Medicinska sestra-pripravnik će naučiti ne samo kako da radi u timu, već i kako da vodi tim i organizuje celokupnu bolničarsku negu, uključujući zdravstvenu edukaciju za pojedince i male grupe, u zdravstvenim ustanovama ili u zajednici.
6. Obuka medicinskih sestara za opštu negu će obezbediti sigurnost da je dotični stručni radnik stekao sledeća znanja i veštine:
 - (a) sveobuhvatno poznavanje nauka na kojima se zasniva opšta medicinska nega, uključujući dovoljno razumevanje strukture, fizioloških funkcija i ponašanja zdravih i bolesnih osoba, kao i odnosa između zdravstvenog stanja i fizičkog i društvenog okruženja ljudskog bića;
 - (b) poznavanje prirode i etike profesije i opštih principa zdravlja i nege;
 - (v) adekvatno kliničko iskustvo; takvo iskustvo, koje treba da bude odabrano zbog vrednosti same obuke, treba da se stekne pod nadzorom kvalifikovanog medicinskog osoblja i na mestima gde su broj kvalifikovanog osoblja i oprema odgovarajući za negu pacijenta;

(g) sposobnost da učestvuje u praktičnoj obuci zdravstvenog osoblja i iskustvo u radu sa tim osobljem;

(d) iskustvo u zajedničkom radu sa pripadnicima drugih profesija u zdravstvenom sektoru.

7. Formalne kvalifikacije medicinske sestre za opštu negu moraju da pruže dokaz da je dotični stručni radnik u stanju da primeni najmanje sledeće kompetencije bez obzira da li se obuka odvijala na univerzitetima, visokoškolskim ustanovama na nivou priznatom kao ekvivalentanom ili u stručnim školama ili kroz programe stručnog osposobljavanja za medicinske sestre:

(a) kompetentnost da samostalno dijagnostikuje potrebnu medicinsku negu koristeći trenutna teorijska i klinička znanja i da planira, organizuje i sprovodi medicinsku negu prilikom lečenja pacijenata na osnovu znanja i veština stečenih u skladu sa tačkama (a), (b) i (v) stava 4. u cilju poboljšanja profesionalne prakse;

(b) kompetentnost za efikasan zajednički rad sa drugim akterima u zdravstvenom sektoru, uključujući učešće u praktičnoj obuci zdravstvenog osoblja na osnovu znanja i veština stečenih u skladu sa tačkama (g) i (d) stava 4;

(v) kompetencije za osnaživanje pojedinaca, porodica i grupa u smislu zdravog stila života i brige o sebi na osnovu znanja i veština stečenih u skladu sa tačkama (a) i (b) iz stava 4;

(g) sposobnost za samostalno pokretanje hitnih mera za očuvanje života i za sprovođenje mera u situacijama krize i katastrofe;

(d) kompetentnost da samostalno daju savete, da upute i podrže osobe kojima je potrebna nega i njihova posvećenost u cilju podrške pacijentu;

(đ) kompetentnost za nezavisno obezbeđivanje kvaliteta i procene medicinske nege;

(e) sposobnost za sveobuhvatnu profesionalnu komunikaciju i saradnju sa pripadnicima drugih profesija u zdravstvenom sektoru;

(ž) sposobnost da analizira kvalitet nege kako bi se unapredila sopstvena profesionalna praksa medicinske sestre za opštu negu.

Član 2. Obavljanje stručne delatnosti medicinskih sestara za opštu negu

U smislu ovog Sporazuma, profesionalna delatnost medicinskih sestara za opštu negu podrazumeva aktivnosti koje se obavljaju na profesionalnoj osnovi i navedene su u članu 3. Aneksa I.

Strane mogu predvideti, u relevantnom zakonodavstvu, delimična izuzeća od delova programa obuke za medicinske sestre za opštu negu navedenih u članu 3. Aneksa I, koja će se primenjivati u pojedinačnim slučajevima, pod uslovom da taj je taj deo obuke osoba već pohađala tokom drugog specijalističkog kursa obuke navedenog u članu 3. Aneksa I, za koji je stručni radnik već stekao profesionalnu kvalifikaciju u jednoj Strani. Strane će obezbediti da odobreno izuzeće ne iznosi više od polovine minimalnog trajanja kursa obuke o kojoj se radi.

Svaka Strana će obavestiti Zajedničku radnu grupu i druge Strane o svom dotičnom zakonodavstvu u pogledu svih takvih delimičnih izuzeća.

Strane će izdavanje dokaza o specijalističkoj medicinskoj obuci usloviti posedovanjem dokaza o osnovnoj medicinskoj obuci iz člana 3. Aneksa I.

Član 3. Program obuke za medicinske sestre za opštu negu

1. Obuka koja obezbeđuje dodelu formalne kvalifikacije medicinske sestre za opštu negu sastoji se iz sledeća dva dela.

A. Teorijska nastava

a. Nega:

- Priroda i etika profesije
- Opšti principi zdravlja i nege
- Principi medicinske nege u vezi sa sledećim:
 - opšta i specijalistička medicina
 - opšta i specijalistička hirurgija
 - medicinska nega dece i pedijatrija
 - nega porodilja
 - mentalno zdravlje i psihijatrija
 - nega starih i gerijatrija

b. Osnovne nauke:

- Anatomija i fiziologija
- Patologija
- Bakteriologija, virusologija i parazitologija
- Biofizika, biohemija i radiologija
- Dijetetika
- Higijena:
 - Preventivna medicina
 - Zdravstvena edukacija
- Farmakologija

v. Društvene nauke:

- Sociologija
- Psihologija
- Principi uprave
- Principi nastave
- Socijalno i zdravstveno zakonodavstvo
- Pravni aspekti medicinske nege

B. Klinička nastava

- Medicinske nege u vezi sa sledećim:
 - opšta i specijalistička medicina
 - opšta i specijalistička hirurgija
 - medicinska nega dece i pedijatrija
 - nega porodilja
 - mentalno zdravlje i psihijatrija
 - nega starih i gerijatrija
 - kućna nega

2. Jedan ili više ovih predmeta može se predavati u kontekstu drugih disciplina ili u vezi sa njima.
3. Teorijska nastava mora biti ponderisana i koordinisana sa kliničkom nastavom na takav način da se znanja i veštine iz ovog Aneksa mogu steći na adekvatan način.

Član 4. Dokaz o formalnoj kvalifikaciji medicinske sestre za opštu negu

Strana	Dokaz o formalnim kvalifikacijama	Telo koje dodeljuje kvalifikacije	Profesionalni naziv	Referentni datum

ANEKS II

DOKTORI VETERINARSKJE MEDICINE

Sve odredbe u Aneksu I su preuzete iz Direktive EU 2005/36/EZ o priznavanju profesionalnih kvalifikacija izmenjene Direktivom 2013/55/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 20. novembra 2013. godine.

Član 1. Obuka doktora veterinarske medicine

1. Obuka doktora veterinarske medicine hirurga obuhvata ukupno najmanje pet godina redovnih teoretskih i praktičnih studija, što se dodatno može izraziti ekvivalentnim ESPB bodovima, na univerzitetu ili u visokoškolskoj ustanovi koji izvode obuku koja je priznata kao ekvivalentnog nivoa, ili pod nadzorom univerziteta, a koja pokriva najmanje studijski program iz člana 3. Aneksa II.
2. Prijem na obuku iz veterine zavisi od posedovanja diplome ili potvrde koja daje pravo nosiocu da se upiše, u pogledu predmetnih studija, na univerzitetske ustanove ili visokoškolske ustanove koji su priznati kao ekvivalentni nivo kad su u pitanju predmetne studije.
3. Obuka za doktora veterinarske medicine mora da obezbedi garanciju da je dotični stručni radnik stekao sledeća znanja i veštine:
 - (a) adekvatno poznavanje nauka na kojima se zasniva delatnost veterinara i odgovarajućeg zakona Strane koji se odnosi na predmetne aktivnosti;
 - (b) adekvatno poznavanje strukture, funkcija, ponašanja i fizioloških potreba životinja, kao i veština i kompetencija potrebnih za njihov uzgoj, ishranu, dobrobit, reprodukciju i higijenu uopšte;
 - (v) kliničke, epidemiološke i analitičke veštine i kompetencije potrebne za prevenciju, dijagnozu i lečenje bolesti životinja, uključujući anesteziju, aseptičku hirurgiju i bezbolnu smrt, bilo da se razmatraju pojedinačno ili u grupama, uključujući specifično znanje o bolestima koje mogu preneti na ljude;
 - (g) adekvatno znanje, veštine i kompetencije za preventivnu medicinu, uključujući kompetencije koje se odnose na ispitivanje i potvrđivanje;
 - (d) adekvatno poznavanje higijene i tehnologije uključene u proizvodnju, izradu i stavljanje u promet stočne hrane ili hrane životinjskog porekla namenjene za ljudsku ishranu, uključujući veštine i kompetencije potrebne za razumevanje i objašnjenje dobre prakse u ovom smislu;
 - (đ) znanja, veštine i kompetencije potrebne za odgovornu i razumnu upotrebu veterinarsko-medicinskih proizvoda, u cilju lečenja životinja i obezbeđivanja bezbednosti lanca ishrane i zaštite životne sredine.

Član 2. Stečena prava specifična za doktore veterinarske medicine

U smislu ovog Sporazuma, dokazi o formalnim kvalifikacijama za doktora veterinarske medicine su aktivnosti koje se obavljaju na profesionalnoj osnovi i koje su navedene u članu 3. Aneksa II.

Strane mogu predvideti, u relevantnom zakonodavstvu, delimična izuzeća od delova programa studija koje dovode do dokaza o formalnim kvalifikacijama iz veterinarske medicine navedenim u članu 3. Aneksa II, koje se primenjuju u pojedinačnim slučajevima, pod uslovom da je taj osoba već pohađala taj deo obuke tokom drugog specijalističkog kursa obuke navedenog u članu 3. Aneksa II, za koje je stručni radnik već stekao profesionalnu kvalifikaciju u jednoj Strani. Strane će

obezbediti da odobreno izuzeće ne iznosi više od polovine minimalnog trajanja kursa obuke o kojoj je reč.

Svaka Strana će obavestiti Zajedničku radnu grupu i druge Strane o svom dotičnom zakonodavstvu za sva predmetna delimična izuzeća.

Strane će izdavanje dokaza o veterinarsko-medicinskoj obuci usloviti posedovanjem dokaza o osnovnoj medicinskoj obuci iz člana 3. Aneksa II.

Član 3. Studijski program za doktore veterinarske medicine

Program studija koji dovodi do dokaza o formalnim kvalifikacijama iz veterinarske medicine obuhvata najmanje dole navedene predmete.

Nastava iz jednog ili više ovih predmeta može se izvoditi kao deo ili u vezi sa drugim kursevima.

A. Osnovni predmeti

- Fizika
- Hemija
- Biologija životinja
- Biologija biljaka
- Biomatematika

B. Specifični predmeti

a. Osnovne nauke:

- Anatomija (uključujući histologiju i embriologiju)
- Fiziologija

2. Biohemija

- Genetika
- Farmakologija
- Farmacija
- Toksikologija
- Mikrobiologija
- Imunologija
- Epidemiologija

- Profesionalna etika

b. Kliničke nauke:

- Poroditeljstvo
- Patologija (uključujući patološku anatomiju)
- Parazitologija
- Klinička medicina i hirurgija (uključujući anestetike)
- Klinička predavanja o raznim domaćim životinjama, živini i drugim životinjskim vrstama
- Preventivna medicina
- Radiologija

- Reprodukcija i reproduktivni poremećaji
- Veterinarska državna medicina i javno zdravlje
- Veterinarsko zakonodavstvo i sudska medicina
- Terapeutika
- Propedeutika
- v. Životinjska proizvodnja
 - Životinjska proizvodnja
 - Ishrana životinja
 - Agronomija
 - Ruralna ekonomija
 - Uzgoj stoke
 - Veterinarska higijena
 - Etologija i zaštita životinja
- g. Higijena hrane
 - Inspekcija i kontrola hrane za životinje ili namirnice životinjskog porekla
 - Higijena i tehnologija hrane
 - Praktični rad (uključujući praktičan rad na mestima gde se vrši klanje i prerada namirnica)

Praktična obuka može biti u formi perioda obuke, pod uslovom da je ta obuka sa punim radnim vremenom i pod neposrednom kontrolom nadležnog organa i ne prelazi šest meseci u okviru ukupnog perioda obuke od pet godina studiranja. Raspodela teorijske i praktične obuke između različitih grupa subjekata predmeta treba da bude uravnotežena i koordinisana na način da se znanje i iskustvo steknu na način koji će omogućiti veterinarima da obavljaju sve svoje dužnosti.

Član 4. Dokaz o formalnoj kvalifikaciji veterinara

Strana	Dokaz o formalnim kvalifikacijama	Organ koji dodeljuje dokaze o kvalifikacijama	Sertifikat koji prati dokaze o kvalifikacijama	Referenca
--------	-----------------------------------	---	--	-----------

ANEKS III

BABICE

Sve odredbe u Aneksu I su preuzete iz Direktive EU 2005/36/EZ o priznavanju profesionalnih kvalifikacija izmenjene Direktivom 2013/55/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 20. novembra 2013. godine.

Član 1. Obuka babica

1. Obuka babica obuhvata najmanje:

(a) posebnu obuku za babicu sa punim radnim vremenom koja se sastoji od najmanje tri godine teoretskih i praktičnih studija (put I) koji obuhvata najmanje program opisan u članu 4. Aneksa III, ili

(b) posebna obuka sa punim radnim vremenom kao babica u trajanju od 18 meseci (put II), koja obuhvata najmanje studijski program opisan u članu 4. Aneksa III, koji nije bio predmet ekvivalentne obuke medicinskih sestara za opštu negu.

Strane će osigurati da ustanove koje obezbeđuju obuku babica budu odgovorne za koordinaciju teorije i prakse tokom studijskog programa.

2. Prijem na obuku za babicu zavisi od jednog od sledećih uslova:

(a) posedovanje kvalifikacije ili potvrde koja omogućava pristup, u pogledu predmetnih studija, za prijem u školu za babice za put I;

(b) posedovanje dokaza o formalnim kvalifikacijama za medicinsku sestru za opštu negu iz člana 4. Aneksa III za put II.

3. Obuka za babice će obezbediti garanciju da je stručni radnik u konkretnom slučaju stekao sledeća znanja i veštine:

(a) detaljno poznavanje nauka na kojima se zasniva delatnost babica, a posebno dužnosti babica, akušerstvo i ginekologija;

(b) adekvatno poznavanje etike profesije i zakonodavstva relevantnog za obavljanje profesije;

(v) adekvatno poznavanje opšteg medicinskog znanja (biološke funkcije, anatomija i fiziologija) i farmakologije u oblasti akušerstva i novorođenčadi, kao i poznavanje odnosa između zdravstvenog stanja i fizičkog i društvenog okruženja ljudskog bića i njegovog ponašanja ;

(g) adekvatno kliničko iskustvo stečeno u odobrenim ustanovama koje omogućava babici da može samostalno i na sopstvenu odgovornost, u meri u kojoj je to neophodno i isključujući patološke situacije, da vodi prenatalni tretman, da vodi porođaj i njegove posledice u odobrenim ustanovama, i da nadgleda porođaj i rođenje, postnatalnu negu i reanimaciju novorođenčeta dok čeka lekara;

(d) adekvatno razumevanje obuke zdravstvenog osoblja i iskustvo u radu sa tim osobljem.

Član 2. Procedure za priznavanje dokaza o formalnim kvalifikacijama za babicu

1. Dokazi o formalnim kvalifikacijama za babice iz člana 4. Aneksa III podležu automatskom priznavanju ukoliko je ispunjen jedan od sledećih kriterijuma:

(a) redovno obrazovanje sa punim radnim vremenom u trajanju od najmanje tri godine za babicu, koje se dodatno može izraziti i ekvivalentnim ESPB bodovima, a koje se sastoji od najmanje 4 600 sati teorijske i praktične obuke, pri čemu najmanje jedna trećina minimalnog trajanja predstavlja kliničke obuke;

(b) obuka za babicu sa punim radnim vremenom u trajanju od najmanje dve godine, što se može dodatno izraziti ekvivalentnim ESPB bodovima, koji se sastoje od najmanje 3 600 sati, u zavisnosti od posedovanja dokaza o formalnim kvalifikacijama medicinske sestre za opštu negu iz člana 4. Aneksa III ;

(v) obuka za babicu sa punim radnim vremenom u trajanju od najmanje 18 meseci, što se dodatno može izraziti ekvivalentnim ESPB bodovima, a koja se sastoji od najmanje 3 000 sati, u zavisnosti od posedovanja dokaza o formalnim kvalifikacijama medicinske sestre za opštu negu iz člana 4. Aneksa III , a nakon toga jednogodišnja stručna praksa za koju je izdato uverenje u skladu sa stavom 2.

2. Potvrdu iz stava 1. izdaju nadležni organi u Stranama. Njome se potvrđuje da je nosilac, nakon pribavljanja dokaza o formalnoj kvalifikaciji za babicu, na zadovoljavajući način obavljao sve poslove babice u odgovarajućem periodu u bolnici ili zdravstvenoj ustanovi koja je za to odobrena.

Član 3. Obavljanje profesionalne delatnosti babice

1. Odredbe ovog odeljka primenjuju se na aktivnosti babica kako ih definiše svaka Strana, ne dovodeći u pitanje stav 2, a koje se obavljaju u skladu sa stručnim nazivima navedenim u članu 4. Aneksa III.

2. Strane će obezbediti da babice mogu da dobiju pristup i obavljaju najmanje sledeće aktivnosti:

(a) pružanje dobrih informacija i saveta o planiranju porodice;

(b) dijagnostika trudnoće i praćenje normalne trudnoće; vršenje pregleda neophodnih za praćenje razvoja normalne trudnoće;

(v) prepisivanje ili davanje saveta o pregledima neophodnim za što raniju dijagnozu rizičnih trudnoća;

(g) obezbeđivanje programa pripreme za roditeljstvo i kompletne pripreme za porođaj uključujući savete o higijeni i ishrani;

(d) nega i pomoć majci tokom porođaja i praćenje stanja fetusa *in utero* odgovarajućim kliničkim i tehničkim sredstvima;

(đ) sprovođenje spontanih porođaja, uključujući, gde je potrebno, epiziotomije i u hitnim slučajevima porođaje sa karličnim položajem;

(e) prepoznavanje upozoravajućih znakova abnormalnosti kod majke ili odojčeta koji zahtevaju upućivanje lekaru i pružanje pomoći lekaru kada je to potrebno;

preduzimanje neophodnih hitnih mera u odsustvu lekara, posebno ručno uklanjanje placente, te nakon toga moguće i manuelnog pregleda materice;

(ž) pregled i nega novorođenčeta; preduzimanje svih inicijativa koje su neophodne u slučaju potrebe i sprovođenje po potrebi hitne reanimacije;

(z) briga i praćenje napretka majke u postporođajnom periodu i davanje svih potrebnih saveta majci o nezi odojčeta kako bi joj se omogućilo da obezbedi optimalan napredak novorođenčeta;

(i) sprovođenje lečenja koje su propisali lekari;

(j) sastavljanje potrebnih pisanih izveštaja.

3. Strane mogu predvideti, u relevantnom zakonodavstvu, delimična izuzeća od delova programa obuke za babice navedenih u članu 4. Aneksa III, koja će se primenjivati u pojedinačnim slučajevima, pod uslovom da je osoba već pohađala taj deo obuke tokom drugog kursa specijalističkog usavršavanja navedenog u članu 4. Aneksa III, za koji je stručni radnik već stekao profesionalnu kvalifikaciju u jednoj Strani. Strane će obezbediti da odobreno izuzeće ne iznosi više od polovine minimalnog trajanja kursa obuke o kojem je reč.

Svaka Strana će obavestiti Multilateralni komitet i druge Strane o svom zakonodavstvu u pogledu svih dotičnih delimičnih izuzeća.

Strane će izdavanje dokaza o specijalističkoj medicinskoj obuci usloviti posedovanjem dokaza o osnovnoj medicinskoj obuci iz člana 5. Aneksa III.

Član 4. Program obuke za babice (I i II tip obuke)

Program obuke za sticanje dokaza o formalnim kvalifikacijama za babicu sastoji se iz sledeća dva dela:

A. Teorijska i tehnička nastava

a. Opšti predmeti

- Osnove anatomije i fiziologije
- Osnove patologije
- Osnove bakteriologije, virusologije i parazitologije
- Osnove biofizike, biohemije i radiologije
- Pedijatrija, sa posebnim osvrtom na novorođenčad
- Higijena, zdravstvena edukacija, preventivna medicina, rano otkrivanje bolesti
- Ishrana i dijetetika, sa posebnim osvrtom na žene, novorođenčad i male bebe
- Osnovna sociologija i socio-medicinska pitanja
- Osnove farmakologije
- Psihologija
- Principi i metode držanja nastave

— Zdravstveno i socijalno zakonodavstvo i zdravstvena organizacija

— Profesionalna etika i profesionalno zakonodavstvo

— Seksualno obrazovanje i planiranje porodice

— Pravna zaštita majke i odojčeta

b. Predmeti specifični za delatnost babica

— Anatomija i fiziologija

— Embriologija i razvoj fetusa

— Trudnoća, porođaj i puerperijum

— Ginekološka i akušerska patologija

— Priprema za porođaj i roditeljstvo, uključujući psihološke aspekte

— Priprema za porođaj (uključujući poznavanje i upotrebu tehničke opreme u akušerstvu)

— Analgezija, anestezija i reanimacija

— Fiziologija i patologija novorođenčeta

— Nega i nadzor novorođenčeta

— Psihološki i društveni faktori

B. Praktična i klinička obuka

Ova obuka se sprovodi pod odgovarajućim nadzorom:

— Savetovanje trudnica, uključujući najmanje 100 prenatalnih pregleda.

— Nadzor i nega najmanje 40 trudnica.

— Sprovođenje od strane studenta najmanje 40 porođaja; gde se ovaj broj ne može dostići zbog nedostatka raspoloživih porodilja, može se smanjiti na minimum 30, pod uslovom da student asistira u 20 daljih porođaja.

— Aktivno učešće u porođajima sa karličnim položajem. Tamo gde to nije moguće zbog nedostatka porođaja sa karličnim položajem, praksa može biti u simuliranoj situaciji.

— Izvođenje epiziotomije i uvod u šivenje. Uvođenje uključuje teorijsku nastavu i kliničku praksu. Praksa šivenja uključuje šivenje rane nakon epiziotomije i jednostavnog rascepa perineuma. Ovo može biti u simuliranoj situaciji ako je apsolutno neophodno.

— Nadzor i nega 40 žena u rizičnoj trudnoći, porođaju ili postporođajnom periodu.

— Nadzor i nega (uključujući pregled) najmanje 100 žena nakon porođaja i zdrave novorođenčadi.

— Opservacija i nega novorođenčadi koja zahtevaju posebnu negu, uključujući one rođene pre termina, posle termina, nedovoljne telesne težine ili bolesne.

- Nega žena sa patološkim stanjima u oblastima ginekologije i akušerstva.
- Uvod u negu u oblasti medicine i hirurgije. Uvođenje uključuje teorijsku nastavu i kliničku praksu.

Teorijska i tehnička obuka (Deo A programa obuke) biće uravnotežena i usklađena sa kliničkom obukom (Deo B istog programa) na način da se znanje i iskustvo navedeno u ovom prilogu mogu steći na adekvatan način.

Klinička obuka će biti u obliku nadzirane obuke u službi u bolničkim odeljenjima ili drugim zdravstvenim službama koje su odobrili nadležni organi ili tela. Kao deo ove obuke, studentkinje-babice će učestvovati u aktivnostima dotičnih odeljenja u onoj meri u kojoj te aktivnosti doprinose njihovoj obuci. Oni će biti upoznati sa odgovornostima uključenim u aktivnosti babica.

Član 5. Dokaz o formalnim kvalifikacijama babica

Strana	Dokaz o formalnim kvalifikacijama	Organ koji dodeljuje dokaze o kvalifikacijama	Profesionalni naziv	Referenca
---------------	--	--	----------------------------	------------------

ANEKS IV

MAGISTRI FARMACIJE

Sve odredbe u Aneksu I su preuzete iz Direktive EU 2005/36/EZ o priznavanju profesionalnih kvalifikacija izmenjene Direktivom 2013/55/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 20. novembra 2013. godine.

Član 1. Obuka za magistra farmacije

1. Prijem na kurs obuke za magistra farmacije zavisi od posedovanja kvalifikacije ili potvrde koja omogućava pristup, u pogledu predmetnih studija, univerzitetima, visokoškolskim ustanovama na nivou koji je priznat kao ekvivalentan.

2. Dokaz o formalnim kvalifikacijama za magistra farmacije potvrđuje obuku u trajanju od najmanje pet godina, koja se dodatno može izraziti ekvivalentnim ESPB bodovima, koji obuhvataju najmanje:

(a) četiri godine redovne teorijske i praktične obuke u punom obimu na univerzitetu ili u visokoškolskim ustanovama na nivou priznatom kao ekvivalentan, ili pod nadzorom univerziteta;

(b) tokom ili na kraju teorijske i praktične obuke, šestomesečni pripravnički staž u apoteci koja je otvorena za javnost ili u bolnici pod nadzorom farmaceutskog odeljenja te bolnice.

Ciklus obuke iz ovog stava obuhvata najmanje program opisan u članu 3. Aneksa IV

.

3. Obuka za magistre farmacije daje garanciju da je dotično lice steklo sledeća znanja i veštine:

(a) adekvatno poznavanje lekova i supstanci koje se koriste u proizvodnji lekova;

(b) adekvatno poznavanje farmaceutske tehnologije i fizičkog, hemijskog, biološkog i mikrobiološkog ispitivanja medicinskih proizvoda;

(v) adekvatno poznavanje metabolizma i efekata medicinskih proizvoda i delovanja toksičnih supstanci i upotrebe medicinskih proizvoda;

(g) adekvatno znanje za procenu naučnih podataka u vezi sa lekovima kako bi se na osnovu ovih saznanja pružile odgovarajuće informacije;

(d) adekvatno poznavanje zakonskih i drugih zahteva povezanih sa bavljenjem farmacijom.

Član 2. Obavljanje stručne delatnosti magistra farmacije

1. U smislu ovog Sporazuma, delatnosti magistra farmacije su one, kojima pristup i praćenje zavise od profesionalnih kvalifikacija i koje su otvorene za nosioce dokaza o formalnim kvalifikacijama vrste navedenih u članu 4. Aneksa IV.

2. Strane će obezbediti da nosioci dokaza o formalnim kvalifikacijama u farmaciji na univerzitetskom nivou ili nivou prizatom kao ekvivalentan, koji ispunjava uslove iz člana 1. Aneksa IV, mogu dobiti pristup i obavljati najmanje sledeće aktivnosti, pod uslovom, gde je to prikladno, dodatnog profesionalnog iskustva:

- (a) priprema farmaceutskog oblika medicinskih proizvoda;
- (b) proizvodnja i ispitivanje medicinskih proizvoda;
- (v) ispitivanje medicinskih proizvoda u laboratoriji za ispitivanje medicinskih proizvoda;
- (g) skladištenje, čuvanje i distribucija medicinskih proizvoda u fazi veleprodaje;
- (d) snabdevanje, priprema, testiranje, skladištenje, distribucija i izdavanje bezbednih i efikasnih medicinskih proizvoda zahtevanog kvaliteta u apotekama otvorenim za javnost;
- (đ) priprema, testiranje, skladištenje i izdavanje bezbednih i efikasnih medicinskih proizvoda potrebnog kvaliteta u bolnicama;
- (e) pružanje informacija i saveta o medicinskim proizvodima kao takvim, uključujući njihovu odgovarajuću upotrebu;
- (ž) prijavljivanje neželjenih reakcija farmaceutskih proizvoda nadležnim organima;
- (z) personalizovana podrška pacijentima koji daju svoje lekove;
- (i) doprinos lokalnim ili nacionalnim kampanjama javnog zdravlja.

3. Ako jedna Strana pristup ili obavljanje jedne od aktivnosti magistra farmacije uslovi dodatnim profesionalnim iskustvom, pored posedovanja dokaza o formalnim kvalifikacijama iz člana 3. Aneksa IV, ta Strana će priznati kao dovoljan dokaz u ovom smislu potvrdu izdatu od strane nadležnih organa u matičnoj Strani u kojoj se navodi da je dotično lice bilo angažovano u tim aktivnostima u državi koja matična Strana tokom sličnog perioda.

Član 3. Kurs obuke za magistra farmacije

- Biologija biljaka i životinja
- Fizika
- Opšta i neorganska hemija
- Organska hemija
- Analitička hemija
- Farmaceutska hemija, uključujući analizu medicinskih proizvoda
- Opšta i primenjena biohemija (medicinska)
- Anatomija i fiziologija; medicinska terminologija
- Mikrobiologija
- Farmakologija i farmakoterapija
- Farmaceutska tehnologija
- Toksikologija
- Farmakognozija
- Zakonodavstvo i, po potrebi, profesionalna etika.

Ravnoteža između teorijske i praktične obuke, u pogledu svakog predmeta, obezbediti dovoljan značaj teoriji kako bi se održao univerzitetski karakter obuke.

Član 4. Dokaz o formalnoj kvalifikaciji magistra farmacije

Strana	Dokaz o formalnim kvalifikacijama	Organ koji dodeljuje dokaze o kvalifikacijama	Potvrda koja prati dokaze o kvalifikacijama	Referenca
---------------	--	--	--	------------------

Član 3.

Prilikom potpisivanja Sporazuma o međusobnom priznavanju profesionalnih kvalifikacija za medicinske sestre, doktore veterinarske medicine, magistre farmacije i babice u kontekstu Centralno-evropskog sporazuma o slobodnoj trgovini, Republika Srbija je podnela depozitaru Izjavu, koja u originalu na engleskom jeziku i prevodu na srpski jezik, glasi:

„Taking into consideration that the territory of Kosovo and Metohija is a part of the Republic of Serbia which is under international administration in accordance with the United Nations Security Council Resolution 1244 (1999), the signing of and the subsequent expression of consent to be bound by the Agreement on the Recognition of Professional Qualifications of Nurses, Veterinary Surgeons, Pharmacists, and Midwives in the Central European Free Trade Agreement Context, by the Republic of Serbia, cannot be interpreted as a recognition of the purported independence of Kosovo*, nor does it create between the Republic of Serbia and Kosovo* a treaty relation within the meaning of the Vienna Convention on the Law of Treaties (1969), which regulates the conclusion and application of treaties between states.

The conclusion and the application of the Agreement on the Recognition of Professional Qualifications of Nurses, Veterinary Surgeons, Pharmacists, and Midwives in the Central European Free Trade Agreement Context by no means prejudice the issue of the status of Kosovo*, or the competences and powers of the Special Representative of the UN Secretary General and KFOR in accordance with the UN Security Council Resolution 1244 (1999) and the Constitutional Framework for Provisional Self-Government in Kosovo (UNMIK Regulation 2001/9 of 15 May 2001).

No action taken by the Provisional Institutions of Self-Government from Kosovo* in the course of the conclusion and the application of this Agreement can be considered valid if it exceeds the competences of the Provisional Institutions of Self-Government from Kosovo* or if it impinges on the competences and powers reserved for the Special Representative of the UN Secretary General, as defined by the UN Security Council Resolution 1244 (1999) and the Constitutional Framework for Provisional Self-Government in Kosovo.

*This designation is without prejudice to position on status, and is in line with UNSCR 1244/1999 and the ICJ Opinion on the Kosovo Declaration of independence."

„Budući da je teritorija Kosova i Metohije u sastavu Republike Srbije i da se na osnovu Rezolucije Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 (1999) nalazi pod međunarodnom upravom, potpisivanje i pristanak Republike Srbije da bude obavezana Sporazumom o međusobnom priznavanju profesionalnih kvalifikacija za medicinske sestre, doktore veterinarske medicine, magistre farmacije i babice u kontekstu Centralno-evropskog sporazuma o slobodnoj trgovini, ne može se tumačiti kao priznavanje navodne nezavisnosti Kosova*, niti se time između Republike Srbije i Kosova* formira ugovorni odnos u smislu Bečke konvencije o ugovornom pravu (1969) kojom je regulisano zaključivanje i sprovođenje ugovora između država.

Zaključivanjem i sprovođenjem Sporazuma o međusobnom priznavanju profesionalnih kvalifikacija za medicinske sestre, doktore veterinarske medicine, magistre farmacije i babice u kontekstu Centralno-evropskog sporazuma o slobodnoj trgovini se ni na koji način ne dovodi u pitanje status Kosova* kao ni nadležnosti i ovlašćenja Specijalnog predstavnika generalnog sekretara UN i KFOR-a u skladu sa Rezolucijom Saveta bezbednosti UN 1244 (1999) i Ustavnim okvirom

za privremenu samoupravu na Kosovu (Uredba UNMIK br. 2001/9 od 15. maja 2001. godine).

Nijedna radnja koju Privremene institucije samouprave sa Kosova* preduzmu prilikom zaključivanja i sprovođenja ovog Sporazuma ne može se smatrati validnom ukoliko prekoračuje okvire ovlašćenja Privremenih institucija samouprave sa Kosova* ili zadire u nadležnosti ili ovlašćenja koja su rezervisana za Specijalnog predstavnika generalnog sekretara UN kako je određeno Rezolucijom Saveta bezbednosti UN 1244 (1999) i Ustavnim okvirom za privremenu samoupravu na Kosovu.

* Ovaj naziv ne dovodi u pitanje stavove o statusu i u skladu je sa Rezolucijom Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 (1999) i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o proglašenju nezavisnosti Kosova.”

Član 4.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije – Međunarodni ugovori”.

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o potvrđivanju Sporazuma o međusobnom priznavanju profesionalnih kvalifikacija za medicinske sestre, doktore veterinarske medicine, magistre farmacije i babice u kontekstu Centralno-evropskog sporazuma o slobodnoj trgovini, sadržan je u članu 99. stav 1. tačka 4 Ustava Republike Srbije, koji propisuje da Narodna skupština Republike Srbije potvrđuje međunarodne ugovore kada je zakonom predviđena obaveza njihovog potvrđivanja.

II. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE PREDLAŽE POTVRĐIVANJE SPORAZUMA

Na Samitu lidera zapadnog Balkana u Sofiji, održanog pod okriljem Berlinskog procesa, potpisana i usvojena politička Deklaracija lidera Zapadnog Balkana o Zajedničkom regionalnom tržištu (*Common Regional Market – CRM*).

Pomenutu Deklaraciju je potpisala predsednica Vlade Republike Srbije i ovim činom, Republika Srbija je zvanično dala podršku i usvojila Akcioni plan za uspostavljanje Zajedničkog regionalnog tržišta za period 2021–2024. godine, koji je zasnovan na četiri osnovne slobode EU (sloboda kretanja robe, usluga, kapitala i ljudi) i obogaćen planovima za saradnju u digitalnoj, investicionoj, inovacionoj i industrijskoj oblasti. U sprovođenju AP pored ekonomija Zapadnog Balkana, uz podršku EK učestvuju regionalne i međunarodne organizacije i to pre svega *RCC* i *CEFTA*, kao i Komorski investicioni forum Zapadnog Balkana – KIF, Transportna zajednica, Svetska banka i drugi. Potvrđivanjem Sporazuma o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za doktore medicine, doktore stomatologije i arhitekte stvoren je pravni okvir za uspostavljanje i razvijanje saradnje u oblasti priznavanja profesionalnih kvalifikacija na prostoru Zapadnog Balkana, te zaključivanje Sporazuma o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za medicinske sestre, doktore veterinarske medicine, magistre farmacije i babice u kontekstu Centralno-evropskog Sporazuma o slobodnoj trgovini predstavlja proširenje na četiri nova zanimanja.

Imajući u vidu ciljeve i prioritete predviđene Zajedničkim regionalnim akcionim planom tržišta 2021-2024 („CRM”) u cilju otklanjanja prepreka za priznavanje stručnih kvalifikacija, usvajanjem i primenom Okvira Evropske unije (EU) za automatsko priznavanje stručnih kvalifikacija za 7 profesija i EU sistem automatskog priznavanja na osnovu minimalnih uslova koji su potrebni, predstavnici ekonomija Zapadnog Balkana (u daljem tekstu: Strane), usaglasile su tekst Sporazuma o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za medicinske sestre, doktore veterinarske medicine, magistre farmacije i babice u kontekstu Centralno-evropskog Sporazuma o slobodnoj trgovini.

Strane potpisnice su svesne da restriktivan pristup u uređenju profesionalnih kvalifikacija ima isti efekat na mobilnost kao i diskriminacija na nacionalnoj osnovi, te će ovim sporazumom usaglasiti minimume zahteva u pogledu trajanja i vrste obrazovanja i stručnog iskustva profesija medicinske sestre, doktori veterinarske medicine, farmaceuti i babice. Priznavanjem kvalifikacija stečenih u drugoj Strani potpisnici olakšava se mobilnost stručnjaka, što je ključni element konkurentnosti. S tim u vezi, harmonizacija propisa i približavanja zakona i propisa Strana sa pravom Evropske unije (EU), kao i transponovanje Direktive 2005/36/EC Evropskog parlamenta i Saveta od 7. septembra 2005. godine o priznavanju profesionalnih kvalifikacija, izmenjene Direktivom 2013/55/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 20. novembra 2013. godine, od velikog su značaja u ovoj oblasti.

Ovim sporazumom uspostaviće se automatsko priznavanje profesionalnih kvalifikacija na osnovu minimalnih zahteva za četiri profesije utvrđene ovim sporazumom i pomenutom Direktivom.

III. STVARANJE FINANSIJSKIH OBAVEZA IZVRŠAVANJEM SPORAZUMA

Izvršavanjem Sporazuma ne stvaraju se finansijske obaveze za Republiku Srbiju.

IV. PROCENA POTREBNIH FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA IZVRŠAVANJE SPORAZUMA

Za izvršavanje ovog sporazuma, nije potrebno obezbediti sredstva u budžetu Republike Srbije, tako da i za realizaciju predmetnog zakona nisu potrebna sredstva iz budžeta Republike Srbije.

Ukoliko se za realizaciju navedenog programa bude pojavila potreba za nepredviđenim sredstvima, Ministarstvo prosvete će predviđene aktivnosti sprovesti u okviru raspoloživog budžeta, koji mu bude odobren za narednu budžetsku godinu.